

Fredagen den 14 februari

Kl. 09.00–12.41

§ 1 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Harald Hjalmarsson* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jan R Andersson* (M) under tiden för hans ledighet den 9 mars–21 juni.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:297

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:297 En biståndspolitik för jämlikhet
av *Yasmine Posio* (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 12 februari 2020

Utrikesdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Nordström

Tf. expeditionschef

Interpellation 2019/20:300

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:300 Bistånd som styrmedel för stärkt återvändande

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 20 februari 2020.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 12 februari 2020

Utrikesdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Nordström

Tf. expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:309 Bidragsbrott
av Josefin Malmqvist (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 februari 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till miljö- och jordbruksutskottet:

RiR 2020:1 Statliga åtgärder för fler miljöbilar

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Framställning

2019/20:RB4 till finansutskottet

Redogörelser

2019/20:OSSE1 till utrikesutskottet

2019/20:SN1 och ÖN1 till konstitutionsutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2019/20:MJU6 Jakt och viltvård

2019/20:MJU7 Skogspolitik

Utrikesutskottets betänkande

2019/20:UU13 Riksrevisionens rapport om Sidas humanitära bistånd och långsiktiga utvecklingsarbete

Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vilka regeringsuppdrag som har getts till ansvariga myndigheter för att påbörja ett arbete med att ta upp och identifiera gifttunnorna i Östersjön. Lars Beckman frågar också om regeringen i regleringsbrev har instruerat ansvariga myndigheter att påbörja ett arbete med att ta upp de gifttunnor som har identifierats. Lars Beckman har återigen frågat mig vad det beräknas kosta att ta upp gifttunnorna i Östersjön samt vilken budget regeringen har avsatt för detta år 2020.

Även Jörgen Berglund har frågor om bärgning av de gifttunnor som dumpats utanför Sundsvall och Gotland. Jörgen Berglund frågar om det i regleringsbrevet för 2020 finns uppdrag att påbörja arbetet för att ta upp gifttunnorna och varför arbetet inte kan påbörjas trots att frågan om betalningsansvar inte är upplärd. Jörgen Berglund har slutligen frågat mig om jag delar hans oro för gifttunnorna och i så fall när arbetet beräknas vara klart.

Eftersom frågorna rör de dumpade gifttunnorna utanför Sundsvall och Gotland ger jag här ett samlat svar.

Fru talman! Att jag delar riksdagsledamöternas oro för miljögifter i våra hav och vatten råder det inget tvivel om. Kvicksilver är dessutom ett av de farligaste miljögifterna. Att sanera förorenade områden från miljögifter är en viktig fråga för regeringen, vilket vi har visat tydligt. Anslaget har aldrig varit så stort som det är i dag och uppgår till totalt nästan 900 miljoner kronor jämfört med drygt 400 miljoner kronor 2014.

Jag vill återigen påminna om att för budgetåret 2019 beslutade riksdagen att anvisa 100 miljoner kronor mindre till anslaget jämfört med det som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2019. På regeringens förslag förstärktes därefter anslaget i vårändringsbudgeten för 2019.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2020 framgår att minst 100 miljoner kronor ska användas för sanering av miljögifter för minskad spridning i hav och vatten, särskilt för sanering av förorenade sediment.

En grundläggande princip inom miljörätten är att förorenaren betalar. Den som orsakat föroreningarna, eller i vissa fall den som äger en fastighet, ska därför enligt miljöbalken stå för kostnaderna för undersökning och efterbehandling. Det statliga bidraget för sanering av förorenade områden är till för insatser där det inte finns någon som kan hållas ansvarig för att betala hela eller delar av insatsen.

Jag vill i detta sammanhang därför understryka vikten av att vi hanterar våra gamla miljöskulder på ett ansvarsfullt sätt för att minska risker för människan och miljön. För att det statliga bidraget ska användas effektivt fördelar myndigheterna medel efter en nationell plan för att se till att de områden som utgör störst risk blir åtgärdade först.

Eftersom anslaget aldrig kommer att kunna hantera alla Sveriges förorenade områden är det viktigt att en ansvarsutredning alltid görs så att förorenaren betalar i de fall där det går. Länsstyrelsen i Västernorrlands län arbetar fortfarande för att fastställa det miljörettsliga ansvaret för de dumpade tunnorna.

Ledamöterna lyfter att Länsstyrelsen i Västernorrlands län skriver att de dumpade gifttunnorna ”kan utgöra en mycket stor risk för människors hälsa och miljön”. Problemet är att över 1 000 av de riskklassade förorenade områdena runt om i landet kan utgöra en mycket stor risk för människa och miljö och behöver åtgärdas.

Trots ökade medel för sanering av förorenade områden undviker vi därför inte behovet av prioritering. Alla länsstyrelser prioriterar därför de mest förorenade områdena i länet, och enligt Länsstyrelsen i Västernorrlands län nyligen uppdaterade lista finns de dumpade gifttunnorna på plats 8. Enligt länsstyrelsen finns det alltså andra prioriterade områden med stor risk för människa och miljö att åtgärda.

Som jag redogjorde för i höstas har regeringen inga beräkningar på vad det skulle kosta att ta upp de dumpade gifttunnorna eller någon tidsplan för arbetet, eftersom det krävs ytterligare undersökningar för att kunna besluta om vad som är den mest lämpliga åtgärden, vilket påverkar både kostnader och tidsplan.

Regeringen beslutade under 2019 om ett regeringsuppdrag till flera myndigheter som tar ett större grepp om föroreningarna i Sveriges hav och vatten. Uppdraget syftar till att bland annat öka kunskapen om utbredningen av förorenade sediment i våra hav och vatten för en bättre nationell överblick. Uppdraget omfattar också risker för att miljögifter sprids och vilka åtgärdsalternativ som lämpar sig bäst.

Sveriges geologiska undersökning bidrar i regeringsuppdraget bland annat genom att kartlägga förorenade sedimentområden med sitt undersökningsfartyg. Detta uppdrag kan på så vis bidra till bättre kunskap om de dumpade gifttunnorna.

Anf. 2 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag är ganska säker på att de som har följt samhällsdebatten de senaste åren har sett ministerns och regeringens engagemang mot sugrör av plast. Det har varit klädskam, och regeringen har pratat om andra frågor. Dock har det talats väldigt lite om de 23 000 dumpade gifttunnor som finns mellan Sundsvall och Gotland. Dessa 23 000 dumpade gifttunnor som finns mellan Sundsvall och Gotland innehåller 10 ton kvicksilver.

Jag kan försäkra statsrådet att vi är helt överens om att det är ett problem att det finns 10 ton kvicksilver i Östersjön. Det är ett av världens farligaste gifter som naturligtvis måste plockas upp.

Jag noterar att en forskare och professor i analytisk kemi på Mittuniversitetet säger så här till SVT Västernorrland: ”Jag tycker att man ska överväga att bärga tunnorna.” Han fortsätter: ”Det är ändå åtta-nio ton kvicksilver som riskerar att komma ut i miljön.”

Fakta är att av dessa 23 000 gifttunnor har man identifierat ungefär 3 000. Det är alltså 20 000 tunnor, fru talman, som vi inte ens vet var de är. Det finns 20 000 gifttunnor i Östersjön med 10 ton kvicksilver, men vi vet inte var de är! Det här är miljöpolitik på riktigt, fru talman. Det här är miljöpolitik på riktigt!

Jag kan också lugna statsrådet med, och hon vet naturligtvis om detta, att vi moderater i vår skuggbudget för 2020 avsatt mer pengar än regeringen, eftersom vi tycker att den här frågan är så viktig.

Vi har avsatt mer pengar, för vi moderater prioriterar nämligen det som är viktigt. Vi lyssnar på forskarna. Varje sekund som jag och statsrådet står här i kammaren vittnar betongtunnorna sönder, och vi riskerar att få ut 10 ton kvicksilver i Östersjön.

Min slutsats och även forskarnas slutsats är naturligtvis att vi måste ta hand om det här. Vi måste få upp tunnorna. Vi måste identifiera var de är. Det är därför jag och Jörgen Berglund ställer dessa frågor i dagens interpellationsdebatt.

Vilket engagemang har regeringen? Ligger ministern sömlös om natten för att det finns risk att det kommer ut 10 ton kvicksilver i Östersjön?

Om man låg sömlös om natten över detta hade man beordrat myndigheten i ett regleringsbrev att identifiera var de 20 000 tunnorna är. Ett specifikt uppdrag: Identifiera var 20 000 tunnor med kvicksilver är så att vi får reda på det! Gör man inte det tar man inte frågan på tillräckligt stort allvar.

Jag välkomnar det regeringsuppdrag som kom efter vår förra interpellationsdebatt, där man säger till myndigheten att den ska försöka identifiera föroreningar. Men min interpellation handlar om de 20 000 gifttunnor som vi inte vet var de är och om de 10 ton kvicksilver som riskerar att åka ut i Östersjön och förorena havet, förstöra badplatser och göra så att fisken inte går att äta. Det är de 20 000 gifttunnorna som jag har tagit upp i den här interpellationen, och jag tycker att är man miljöminister ska man faktiskt prioritera det som är viktigt. Vi ska gå först, och då måste vi naturligtvis ta upp det här ur vattnet så att vi inte får en stor miljöskandal.

Anf. 3 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Nu är det andra gången jag står här och diskuterar de 23 000 gifttunnorna i Bottenhavet med Isabella Lövin. Det verkar inte som om det kommer att bli sista gången heller, inte med tanke på de svar jag hittills fått.

Jag kan redan nu avslöja att jag regelbundet kommer att ta upp denna viktiga och angelägna fråga här i kammaren tills den är löst. Tunnorna och giftet ska upp ur vattnet, punkt! När det är klart är mitt uppdrag i denna fråga klart, men inte en sekund tidigare.

Fru talman! Jag tror att statsrådet i grund och botten delar min oro över de 23 000 tunnorna fyllda med livsfarligt kvicksilver. Jag tror också att statsrådet i grund och botten förstår hur farliga dessa tunnor är för havsmiljön och allt levande däri och i förlängningen också för oss människor eftersom kvicksilver anrikas i ekosystemet med stora konsekvenser för bland annat fortplantningsförmågan.

Det som skiljer mig och statsrådet åt är att jag vill göra någonting åt detta, och det snarast, medan miljö- och klimatminister Isabella Lövin vill vänta och se. Statsrådet vill vänta och se, på vad undrar jag och många med mig. Strategin att vänta och se har nu hållit på i flera decennier. Det enda resultatet är att vattnet har ätit sig in i tunnorna.

Fru talman! Vänta-och-se-strategin måste få ett slut. Den måste ersättas med verklig handling, för att vänta och se löser inte problemet. Det är just handling jag efterlyser från statsrådet – inte oro, för orolig tror jag att hon är. Men det går inte att komma ifrån att det är regeringen och Isabella Lövin som kan agera. Det är regeringen och Isabella Lövin som har makten i sin hand. Med makt följer också ansvar – stort ansvar. Just nu vilar ansva-

ret för att få upp dessa 23 000 tunnor med kvicksilver på klimat- och miljöminister Isabella Lövin. Jag skulle uppskatta om hon kunde säga något om tidsplanen, för jag och många med mig väntar på det svaret.

Fru talman! Jag blev faktiskt lite glad när jag läste statsrådets skriftliga svar på mina frågor, då det framgår att regeringen har gett flera myndigheter i uppdrag att öka kunskapen om förorenade vatten och hav. Det tycker jag är bra. Jag ser det också som att regeringen och statsrådet som sig bör lyssnar på vad som sägs i denna kammare. Tyvärr står det inget om gifttunnorna.

Mer kritisk är jag fortfarande till att statsrådet har fastnat i ansvarsfrågan. Den är viktig och ska fullföljas. Ansvariga bolag ska betala om ansvar går att fastställa och utkräva. Men varför kan inte tunnorna tas upp innan ansvarsfrågan är löst? Jag hävdar att det dessutom skulle bli lättare att faktiskt få betalt av ansvariga bolag om de vet vad det kommer att kosta. Tiden talar emot oss. För varje dag som går rostas tunnorna lite mer – om de inte redan har rostat sönder.

Jag vill påminna statsrådet om de fakta vi har om hur ansvarsutkrävandet ser ut. Enligt en redovisning från Länsstyrelsen i Västernorrlands län har man sanerat mark och vatten för 682 miljoner kronor. Av det har skattebetalarna stått för 90 procent. Mindre än 10 procent av totalt 682 miljoner har bekostats av ansvariga bolag. Vi kan tycka att det är tråkigt och fel, men det är fakta.

Fru talman! Jag hoppas att jag i denna svarsomgång får svar på mina frågor. Varför kan inte tunnorna tas upp även om ansvarsfrågan inte är löst? När kommer regeringen att ge ansvariga myndigheter i uppdrag att se till att tunnorna med kvicksilver kommer upp?

Anf. 4 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, ledamöterna från Moderaterna, för de viktiga frågorna om de gamla miljöskulder som vi har runt om i vårt land!

Jag delar naturligtvis upprördheten över att man en gång i tiden tillät dumpning av kvicksilver i vårt hav. Till att börja med dumpade man på internationellt vatten, men när det var för långt att färdas dumpade man med öppna ögon i Bottenviken. Det är en miljöskandal i sig. I dag vet vi tack och lov bättre.

Tyvärr måste vi lyfta blicken från just dessa gifttunnor och konstatera hur läget ser ut i Sverige i övrigt.

Vi har alltså 26 000 riskklassade områden i Sverige. Av dem är drygt 1 000 områden klassade som mycket stor risk för människa och miljö, riskklass 1. Ett av dessa tusen områden gäller gifttunnorna.

Av de drygt 1 000 områden som utgör störst risk finns ca 100 i Västernorrlands och Gävleborgs län. Gifttunnorna, som regeringen har gett uppdrag om att kartlägga och åtgärda bland andra förorenade områden, är placerade på plats åtta tillsammans med tre andra förorenade områden på Västernorrlands läns lista över de mest prioriterade områdena.

Här måste jag tyvärr rikta ledamöternas uppmärksamhet mot Essvik-Nyhamns industriområde, som ju är ett oerhört farligt område. I ett reportage på SVT kan man se graffiti på väggar och på rostiga tunnor som ligger ute i naturen. Ungdomar har alltså vistats i området. Hundägare går förbi; hundar riskerar att komma in även om det nu är avspärrat. Det är direkt hälsofarligt att vara i detta område. Man kan andas in farliga miljögifter,

exempelvis dioxin, arsenik, PCB, bly och asbest. Det är detta som prioriteras av länsstyrelsen för närvarande.

I Gävleborgs län har vi Håstaholmen i Hudiksvall, där tidigare sågverk har resulterat i att markens sediment och grundvatten – grundvatten, vill jag framhålla – har förorenats av främst PAH, tungmetaller och dioxiner. Det finns mycket stor risk för spridning ut i Östersjön. Här har man fått delvis statlig finansiering för sanering av förorenade sediment.

Det finns alltså tusen klass 1-områden i Sverige. Därför vill jag återigen understryka hur viktigt det är med principen att förorenaren betalar. Staten kan inte gå in och bekosta sanering av alla dessa tusen områden, hur gärna vi än vill. Det är inte att hushålla med skattebetalarnas pengar. Därför måste vi ändå följa det som länsstyrelsen bedömer är det mest farliga för människor och miljö och ta oss an det i den prioriteringsordningen.

Det är knappast så att vi har ministerstyre i det här landet och att det är en minister som ska peka ut ett specifikt förorenat område och anslå medel för det därför att det finns aktiva ledamöter i riksdagen som frågar om just det området, när vi har 999 andra riskklass 1-områden i Sverige. Det överlåter jag till våra myndigheter.

Jag konstaterar också återigen att när Moderaterna fick ändra riksdagens budget tog man bort 100 miljoner kronor från anslaget.

Anf. 5 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Låt mig återigen påminna statsrådet om att Moderaterna i vår budget för 2020 anslår mer pengar än regeringen för att identifiera och ta upp gifterna i havet, så har vi rätt ut det.

Fru talman! Det verkar som att statsrådet i vart fall är medveten om att det finns kraftigt förorenade områden i Sverige – det gläder mig! Tänk om vi hade sett samma engagemang från regeringen i denna fråga som när det gäller det införande av skatt på plastpåsar som sker den 1 mars! Det är inte att undra på att regeringens politik inte har så stort förtroende hos svenska folket, för svenska folket vet att man ska motverka det som är farligt. Det blir närmast ett hån mot svenska folket när man hör statsrådet vara medveten om de föroreningar som finns, samtidigt som man inför en ren fiskal avgift i form av skatt på plastpåsar.

Men vad säger då forskarna och experterna om gifttunnorna? Det kan man läsa på SVT Västernorrlands hemsida: "Undersökningar visar att tunnornas plåthölje rostat sönder och att innehållet vittrar och att det miljöfarliga innehållet sprids och kan tas upp av fisk [...]"

1976 fick en fiskare upp ett betongblock i sin trål. Plåtkärlet var helt bortrostat. Betongklumpen skickades till Naturvårdsverkets dåvarande specialanalytiska laboratorium för kontroll.

Laboratorieförsök visade att det läckte kvicksilverklorid från katalysatorbetongmassan till omgivande vatten. Försök i akvarium visade också på ett icke obetydligt läckage av kvicksilver som togs upp av fisk."

Fru talman! Detta är på riktigt. Det ligger 8, 9, 10 ton kvicksilver dumpade mellan Sundsvall och Gotland, som måste upp ur vattnet, enligt en av Sveriges ledande forskare.

Jag saknar regeringens handlingskraft och initiativförmåga på detta område – att man visar vägen och visar att Sverige går före och tar miljöfrågorna på allvar. Man kan resa jorden runt till andra länder och försöka

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

peka finger åt dem eller vad man nu vill göra, men man kanske ska börja i sitt eget land.

För någon vecka sedan, fru talman, hade jag en interpellationsdebatt här om omställning av fordonsflottan, där jag konstaterade att staten inte är något föredöme. Man köpte in mindre än 2 procent elbilar till sin egen verksamhet. Då sa ansvarigt statsråd Isabella Lövin att man i Jämtland har fler elbilar per capita än man har i Stockholm. Detta går att läsa i protokollet. I går kom Riksrevisionen med en omfattande rapport som visade att stödet till elbilar har gått till just Stockholms innerstad och storstäderna i Sverige. Så är det med Miljöpartiet: Man har en retorik, och så finns det en verklighet.

Precis som min kollega Jörgen Berglund säger kommer vi att fortsätta debattera denna fråga till dess att ministern tar den på allvar och regeringen agerar. Regeringen har nämligen hela makten att styra Sverige. Vi har inte en viljelös regering som inte kan göra saker. Regeringen kan i regleringsbrev tala om för sina myndigheter hur de ska göra. Det är just den initiativförmågan vi saknar – att i regleringsbrev tala om att man ska identifiera var de 20 000 gifttunnorna finns.

Regeringen äger hela makten att styra sina myndigheter, tack och lov. Annars hade vi inte haft demokrati, och annars hade inte väljarna kunnat utvärdera regeringen. Jag tycker att denna fråga förtjänar att tas på allvar även av regeringen.

Anf. 6 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Ytterligare en aspekt på de 23 000 tunnorna med kvicksilver är att det finns nya vittnesuppgifter om att en del av dessa tunnor kan ha dumpats mycket närmare land än man tidigare trott. Draghallans fyr ligger bara en liten bit utanför centrala Sundsvall och har pekats ut som en sådan plats. Draghallans fyr ligger väldigt nära flera populära badstränder, både på fastlandet och på ön Alnö. Soliga sommandagar badar tusentals Sundsvallsbor och turister längs med kustbandet.

Vad har då detta med kvicksilver att göra? Någon kanske invänder att myndigheterna väl ändå har koll på om badvattnet är påverkat. Svaret på den frågan är nej. De prover som tas av vattenkvalitet testar förekomsten av tarmbakterier och alger, inte tungmetaller. Men andra ord vet ingen i dag om badvattnet faktiskt är påverkat. Som vi hörde tidigare har det också hänt att man tagit upp tunnor som bevisligen har rostat sönder.

Kan klimat- och miljöminister Isabella Lövin säga att hon vet att dessa gifttunnor inte påverkar badvattnet utanför Sundsvall? Kan Isabella Lövin lova alla barnfamiljer att hon vet att tunnorna inte läckt ut kvicksilver? Det kanske är överflödigt att säga, men att bada i vatten med höga halter av kvicksilver är inte att rekommendera. Jag vill inte med detta på något sätt skrämman människor utan mer belysa att dessa 23 000 tunnor med kvicksilver kan få stora konsekvenser, som vi tidigare kanske inte sett, om de inte tas upp.

Fru talman! Det är som klimat- och miljöminister Isabella Lövin säger: Det finns fler områden som är värre utsatta. Men det är inte en orsak att inte agera i detta fall; det tycker inte jag. Fiberbankar har nämnts. De är, om jag förstått saken rätt, både mer och mindre komplicerade att åtgärda men inte alltid lika tidskritiska.

Dagens Nyheter rapporterade i november i fjol om ett vattenverk i Tullinge som fick stänga för att en gymnasieelev hittat höga halter av föroreningen PFOS. Av Stockholms läns högriskklassade föroreningsobjekt ligger 15 i vattenskyddsområden. Tullingeverket och vattentäkten som stängde var inte nummer ett på länsstyrelsens lista.

I Sundsvall, kan jag tillägga, tas inte vattnet från havet, tack och lov. Men med tanke på att vi inte ens vet var merparten av tunnorna befinner sig kan vi inte heller veta om de ligger i närheten av några kustkommuner som faktiskt använder havsvatten som dricksvatten.

Fru talman! Jag skulle därför vilja veta om klimat- och miljöminister Isabella Lövin kan säga att badvattnet utanför Sundsvall inte innehåller kvicksilver från gifttunnorna. Kan Isabella Lövin säga att länsstyrelserna har koll på alla aspekter av sina prioriteringar? Uppenbarligen kan ju en gymnasieelevs kemiarbete kasta om prioriteringarna. Tack och lov för den elevens upptäckt! Den ledde också till att vattenverket stängde.

Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag vill verkligen understryka att sedan regeringen, där Miljöpartiet ingår, tillträdde har vi mer än fördubblat anslaget för att åtgärda förorenade områden i Sverige. När vi tillträdde var det 400 miljoner; nu är det 900 miljoner. När Kristdemokraterna och Moderaterna röstade igenom sin budget för 2019 tog man bort 100 miljoner från det anslaget. Nu säger Moderaterna att man lägger till – fint! Sent ska syndaren vakna, kan jag säga.

Vi har också gett ett uppdrag att kartlägga utbredningen av förorenade sedimentområden i Sverige. Detta gjorde inte alliansregeringen. Vi avsätter i år 27 miljoner kronor för genomförandet av det uppdraget och för att ta ett större grepp om föroreningarna i vatten. Detta kan särskilt bidra till att ännu inte lokaliserade tunnor kan hittas. Vi har också ökat öronmärkningen av medel för att hantera problemen med förorenade sediment och minska spridningen av miljögifter i hav och vatten till minst 100 miljoner kronor för 2020.

Men detta betyder inte att staten har möjlighet att fullt ut bekosta alla de tusen klass 1-klassade förorenade områden som finns i hela vårt land. Jag är ärligt talat väldigt bekymrad och förvånad över att Lars Beckman anser att vi från regeringens sida på ministernivå ska peka ut ett av de tusen klass 1-klassade förorenade områdena för att han själv tycker att det är det viktigaste området.

Det finns, som Jörgen Berglund också påpekade, många andra väldigt allvarliga risker för människa och miljö runt om i vårt land, inte bara i Västernorrland. Den region som har de flesta klass 1-områdena är Västra Götaland. Här behöver vi faktiskt hålla oss till principen att det är förorenaren som i första hand ska betala.

Sedan sa Jörgen Berglund: Ja, men det är ändå staten som betalar. Då kan vi gå in och ta det ansvaret på en gång.

Det stämmer inte. Av de åtgärder som har slutförts gällande över 2 700 objekt runt om i landet har bara drygt 120 finansierats helt eller delvis av staten. Resterande är således helt privat finansierade och också tillsynsdrivna. När det gäller Västernorrlands län har över 200 objekt åtgärdats, varav 15 områden med hjälp av statligt bidrag.

Det är viktigt att man faktiskt ser till att ansvaret faller på den som har orsakat de fruktansvärda konsekvenserna för människor och miljö.

Frågan om skatt på plastpåsar dyker kontinuerligt upp här. Det är intressant att se hur Moderaterna sänker skatten på bensin och halverar miljö- och klimatbudgeten när de får chansen. Vi måste också förebygga miljöskandaler och miljökatastrofer. Det räcker att ta en promenad i Sverige, längs med en väg med ett dike, för att man ska se hur mycket plast som finns. Detta kommer sedan att läcka ut i sjöar och vattendrag eller i havet.

Vi behöver minska plastanvändningen. Det är en sund och bra politik, men det står absolut inte i motsats till att åtgärda förorenade områden. Tvärtom gör vi det i mycket högre grad än vad Moderaterna gjorde när de satt i regeringen.

Låt mig säga något om fiberbankar. Det finns uppskattningsvis mellan 50 och 100 ton kvicksilver i Östersjön. Mycket av det finns i dessa fiberbankar, och det är mycket allvarligt.

Anf. 8 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! En regering som prioriterar skatt på plastpåsar och som prioriterade och försökte införa friår, det vill säga ledighet för vuxna, friska människor på någon annans bekostnad, förtjänar faktiskt inte att tas på allvar i denna fråga. Man säger att det är brist på resurser som gör att man inte vill identifiera de 23 000 gifttunnorna. Väljer man att lägga en enda krona på ett friår framför att ta upp 10 ton kvicksilver är man inte riktigt trovärdig som miljöminister.

Som jag och Jörgen Berglund har sagt tidigare misstror vi inte miljöministerns engagemang och kunskap om att man måste agera i dessa frågor. Det är vi överens om. Däremot måste man ha förmåga att prioritera det som är viktigt och rätt. Man kan till exempel säga: Jag är medveten om att det finns så här många förorenade områden i Sverige. Då måste vi åtgärda det.

Då gör man det innan man ens tänker tanken om friår. Man gör det innan man tänker tanken om att opinionsbilda om skatt på plastpåsar. Varför lade man inte pengar på detta viktiga område i stället för att subventionera elcyklar? Majoriteten av de pengarna gick just till Stockholm, enligt den RUT-rapport som jag fått fram.

Jag tror att detta är viktigt för trovärdigheten, inte minst på miljöområdet. Många förstår att 10 ton kvicksilver måste upp ur vattnet. Jag är helt säker på att man kan avstå och hade kunnat avstå från subventionen av elcyklar för att barn inte ska riskera att få i sig kvicksilver från den fisk de äter.

Anf. 9 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! Det blir lätt så i politisk retorik att man bemöter ett argument med ett annat, fast ändå inte riktigt. *Antalet* objekt som är åtgärdade av privata aktörer stämmer, men jag pratade om kronor och ören. Det måste väl ändå vara det som är mest väsentligt. I mitt län handlar det om mindre än 10 procent av den kostnad som har uppstått. Att *antalet* objekt som är helt privat finansierade kan vara större är någonting helt annat.

Jag skulle också vilja tillägga, fru talman, något om fiberbankarna. Jag delar miljö- och klimatministerns uppfattning. Vi vet dock var fiberbankarna finns. Det vet vi inte när det gäller gifttunnorna.

Jag inledde debatten med att konstatera att det förmodligen inte är sista gången vi står här och diskuterar de 23 000 gifttunnorna med kvicksilver i Bottenhavet, någonstans mellan Sundsvall och Gotland. Tyvärr måste jag säga det. Tyvärr fick inte heller medborgarna något besked från statsrådet. Tyvärr kommer vi alla fortsättningsvis att få leva med oron över vad dessa 10 ton kvicksilver kan ställa till med. Ansvaret ligger på regeringen och på klimat- och miljöminister Isabella Lövin.

Visst hade det varit bättre om regeringen och Isabella Lövin hade ägnat tid, kraft och engagemang åt gifttunnorna, som faktiskt är ett riktigt allvarligt problem? I stället har man lagt kraften på att förbjuda plasticsugrör och införa en klimatskadlig plastpåseskatt, som dömts ut av experter. Vi har gynnat norska bilägare med svenska skattemedel, och vi straffbeskattar landsbygden med höga bensinskatter. Jag skulle tyvärr kunna fortsätta.

Fru talman! Jag och Moderaterna kommer att fortsätta att stå upp för miljön och klimatet, och vi gör det där det gör mest skillnad. Plakatpolitiken måste ersättas med åtgärder som faktiskt ger riktig effekt. För det behövs det en ny regering som leds av Moderaterna.

(Applåder)

Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Med tanke på det stora engagemang som ledamöterna visar för just denna fråga utgår jag från att de 7 miljarder som man sänker bensinskatten med inte spelar någon roll för statens budget. Lars Beckman och Jörgen Berglund tänker på något konstigt sätt trola fram pengar för att sanera inte bara ett av de kraftigt förorenade områdena i vårt land utan samtliga.

Det blir väldigt svårt, men jag vet att ni också tar 6 miljarder från biståndet. Det kanske är de pengarna ni tänker använda när ni sitter själva i Regeringskansliet och pekar ut enskilda riskklassade områden och inte tar hänsyn till vad länsstyrelser, experter eller SGU säger i dessa frågor.

Man kan gå in på SVT:s webbplats och följa rapporteringen om den så kallade giftkusten. Där kan man läsa om Essvik-Nyhamns arsenikdrabbade område, där man faktiskt kan se att gifter läcker ut som är direkt hälsofarliga för människor runt omkring. Man kan läsa om Alby klorat, Kubal, Domsjö Fabriker, Östrand i Timrå och Lugnviks sågverk. Det är en lång lista över problem som behöver åtgärdas.

Det är inte seriöst att från politiskt håll låtsas som att det bara finns ett enda allvarligt förorenat område i Sverige när det faktiskt finns 1 000.

Lars Beckman vill hela tiden återvända till Miljöpartiets politik. Vi lade 200 miljoner kronor på ett kompetensutvecklingsår, utvecklingstid, och 300 miljoner på elcyklar. Men Moderaterna lägger 6–7 miljarder på att göra det billigare att släppa ut. Det är knappast en effektiv klimat- och miljöpolitik.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellationerna 2019/20:229 och 230 om en översyn av gymnasielagen

Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Elisabeth Björnsdotter Rahm har frågat mig om jag fortsatt anser att vissa informationsåtgärder är tillräckliga, om jag fortsatt anser att det inte är aktuellt med en översyn av gymnasielagen och vad jag avser att göra för att lagens konsekvenser ska kunna hanteras med mer förutsägbarhet och att de som måste hantera lagens konsekvenser ska ges bättre förutsättningar för det.

Maria Malmer Stenergard har frågat mig om jag fortfarande anser att vissa informationsåtgärder är tillräckliga och vilka åtgärder jag har vidtagit till följd av den kritik som bland annat SKR och Socialstyrelsen riktar mot den bristande informationen.

Jag har valt att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Den nya möjligheten till uppehållstillstånd som infördes i det så kallade gymnasieregelverket den 1 juli 2018 innebär att vissa ensamkommande unga som har fått, eller annars skulle ha fått, ett beslut om utvisning under vissa förutsättningar kan få uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Syftet med förslaget var att ge en möjlighet till uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå för den grupp ungdomar vars utsikter till uppehållstillstånd kraftigt försämrats på grund av mycket långa handläggnings-tider hos Migrationsverket. I samband med införandet av den nya möjligheten till uppehållstillstånd anpassades också bestämmelserna om uppehållstillstånd i det så kallade gymnasieregelverket, så att studier på sammanhållna yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen eller liknande utbildningar inom introduktionsprogram i gymnasieskolan kan ge samma möjlighet till uppehållstillstånd som studier på ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. I samband med att regeringen överlämnade lagförslagen till riksdagen föreslog regeringen även ändrade utgiftsramar och ökade anslag till följd av lagförslagen. Anslagen för migration, studiestöd samt jämställdhet och nyanlända invandrades etablering utökades med drygt 690 miljoner kronor för att ge berörda aktörer de ekonomiska förutsättningarna att hantera lagändringen.

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå ingår i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, den så kallade tillfälliga lagen. I juni 2019 beslutade riksdagen att den tillfälliga lagen ska fortsätta gälla till och med den 19 juli 2021. I samband därmed beslutade regeringen att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska ta ställning till utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är human, rättssäker, effektiv och långsiktigt hållbar. Kommittén ska lämna sitt betänkande senast den 15 augusti 2020.

Det är Migrationsverket och domstolarna som har till uppgift att tolka och tillämpa reglerna om uppehållstillstånd för studier på gymnasienivå. I slutändan är det därför upp till Migrationsverket och domstolarna att avgöra om förutsättningarna för uppehållstillstånd är uppfyllda, bland annat om utbildningen är en sådan utbildning som avses i bestämmelserna. Regeringen har uppdragit åt Migrationsverket att redovisa exempel på utbildningar som har legat till grund för uppehållstillstånd eller förlängning på

grund av dessa bestämmelser. Även exempel på avslagsbeslut ska lämnas. Redovisningen ska lämnas senast den 31 mars 2020.

I syfte att informera om vilka studier som kan ge rätt till förlängt uppehållstillstånd har Migrationsverket bland annat publicerat information på sin hemsida och fört en löpande dialog med berörda aktörer. Jag bedömer därför att myndigheten har vidtagit åtgärder i enlighet med sin serviceskyldighet.

Anf. 12 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag tackar migrationsministern för svaret.

Detta är en fråga som vi har diskuterat ett antal gånger, och det är nog inte sista gången som vi kommer att lyfta fram en så pass viktig och angelägen fråga.

Detta handlar just nu om 7 500 ungdomar som har fått ett avslagsbeslut på sin asylansökan men som nu enligt denna tillfälliga lag på väldigt lösa grunder har fått en möjlighet att studera i Sverige.

Det finns inget lärosäte som över huvud taget har förstått vilka regler som gäller för de studier som ska bedrivas. Det finns inget lärosäte som kan betygsätta dessa elever, eftersom de inte har de grunder som krävs.

Denna gymnasielag har fått mycket stark kritik från alla berörda myndigheter, även från Lagrådet, för att den är otydlig, inhuman, orättvis och orimlig. Alla larmar nu ute i landet om att många av de 7 500 ungdomar som innefattas av gymnasielagen lider av psykisk ohälsa, eftersom deras ovisshet är stor om huruvida de får stanna eller inte efter avslutade studier.

Då kraven på studierna är så otydliga är det svårt för dessa ungdomar att veta om de kommer att få stanna eller inte och om de kommer att få ett jobb i Sverige eller inte. Det är det som är kravet, alltså att dessa ungdomar efter avslutade studier ska få ett varaktigt jobb som de kan försörja sig på.

Detta har vi så svårt att tydliggöra. Därför är gymnasielagen, återigen, inhuman, orättvis och orimlig.

Jag ställde frågan om gymnasielagen till statsrådet Per Bolund i går, eftersom hans parti var bland de starkaste förespråkarna för gymnasielagen. Han tyckte att gymnasielagen var fantastiskt bra, och han såg bara förutsättningar för att vi ska få ut människor i välfärden. Men så ser inte verkligheten ut.

Moderaterna har valt att titta ut i verkligheten. Regeringen tittar i stället ned i sitt 73-punktsprogram. Vi kan kallt konstatera att det inte fungerar i verkligheten att få ut dessa asylsökande ungdomar i vår välfärdssektor. De har problem med språket, och därmed har de problem att tillgodogöra sig den utbildning som är otydlig. Dessutom kanske de inte förstår hur de ska göra.

Det ställs mycket höga krav på kommunerna, till exempel att de ska lära de ungdomar som jobbar inom hemtjänsten att koka gröt till brukarna på morgonen. Det har dessa ungdomar aldrig gjort. Kommunerna har över huvud taget mycket stora problem att inlemma dessa asylsökande ungdomar i hemtjänsten på grund av alla utmaningar.

Jag tycker att det är orimligt, inhumant och orättvist att ställa så stora krav på att kommunerna ska ta detta ansvar för en gymnasielag som inte fungerar och som har havererat.

Därför frågar jag igen varför regeringen inte vill göra en översyn av gymnasielagen, så att vi kan få detta utrett och göra rätt.

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Gymnasielagen är orättvis, inhuman och rättsosäker. Den är orättvis för att vuxna människor som bedöms sakna skyddsskäl får stanna i Sverige. Det är inte rätt mot alla som är på flykt undan krig och förtryck i världen och som faktiskt har skyddsskäl. Den är inhuman för att den skapar ett mycket stort lidande. Många av dem som omfattas av lagen lever under stor press och i stor ovisshet. De har en svår bostadssituation, och en del tvingas in i kriminalitet. I alldeles för många fall kommer lagen bara att leda till en enda lång och utdragen utvisning. Deras ovisshet spär på den redan utbredda psykiska ohälsan. Det är fruktansvärt. Slutligen är lagen rättsosäker. Lagrådet skrev till och med att gränsen nu var nådd. Nya tolkningar görs ständigt av lagen, och tillämpningen ändras för att lagen helt enkelt är undermålig.

Gymnasielagen började gälla 2018, men fortfarande vet ingen hur den egentligen ska tillämpas. Morgan Johansson skyller bara ifrån sig. Han säger att det är Migrationsverket och domstolarna som har i uppgift att tolka och tillämpa reglerna och lämpar över allt ansvar på andra, som sliter sitt hår för att kunna göra en rimlig tolkning av en orimlig lagstiftning. En sådan tolkning som ska göras gäller kravet på aktivt deltagande i studier. Vad är det? Det har ingen hittills vetat. Just i dag har det kommit nya föreskrifter från Migrationsverket om hur man ska tolka detta.

Jag kan till min stora förvåning konstatera att man enligt dessa föreskrifter bara behöver följa sin studieplan. Det finns inga som helst krav på att man faktiskt ska klara sina studier och få godkänt. Är det rimligt att inte ställa krav? Ska man kunna jobba och försörja sig kan man inte bara gå till skolan. Man måste också klara skolan. Och jobb är ett krav för att man sedan ska få stanna här.

Fru talman! Det finns tyvärr fler exempel på vilken osäkerhet som denna undermåliga lag har skapat. För bara ett par veckor sedan skrevs hundratals elever ut från sina statliga boenden för att Migrationsverket plötsligt hade gjort en ny tolkning av lagen. Migrationsverket tyckte att boendet inte längre var deras ansvar. Men ingen vet vems ansvar det är, och ingen tycks säkert veta vilken typ av anställning som ska gälla för rätt till uppehållstillstånd efter studierna. Gång på gång kommer olika besked. Listan över oklarheter i rent avgörande frågor kan göras alltför lång. Hade det inte varit för att enskilda kommer i kläm och lider hade jag varit beredd att kalla detta för en fars. Men varje gång som någon ställer en fråga till migrationsminister Morgan Johansson om lagen svarar han att det tydligt framgår av propositionen.

Därför är min fråga naturligtvis: Vad är det Morgan Johansson kan utläsa som ingen annan kan utläsa i denna lag?

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först kanske man ska komma ihåg vad det var som ledde oss in i den situation vi då befann oss i.

Vi tog över regeringsmakten 2014, och då tog vi över en politik från Moderaterna där EU:s mest generösa flyktinglagstiftning hade drivits igenom. Samtidigt hade man sett till att inte åtgärda det faktum att vi inte hade några medicinska åldersbedömningar i Sverige; vi var ett av de länder i

vår omvärld som inte hade det. Man hade låtit det systemet kapsejsa redan 2013. Dessa två delar ledde fram till att vi fick den stora flyktingkrisen 2015, då över 160 000 asylsökande kom till Sverige – varav 35 000 ensamkommande ungdomar. En tredjedel av alla de ensamkommande ungdomar som över huvud taget kom till EU kom till Sverige.

Det var alltså det arv från alliansregeringen som vi som nytilträdde regering hade att hantera. Och det gjorde vi också: Vi stramade åt lagstiftningen och såg till att med gränskontroller, id-kontroller och den tillfälliga lagen ta ned antalet asylsökande på ett sådant sätt att det har minskat med nästan 90 procent sedan 2015. Antalet ensamkommande ungdomar har minskat med 97 procent sedan 2015. Detta är alltså bakgrunden – att Moderaterna ledde in Sverige i flyktingkrisen och att vi socialdemokrater och miljöpartister tog Sverige ur flyktingkrisen, genom de åtstramningar vi gjorde.

Vi fick dock en situation där Sverige tog ett väldigt stort ansvar. Jag tror att vi sedan kriget bröt ut i Syrien 2011 har gett skydd åt över 180 000 människor som flytt det kriget, antingen syrier eller statslösa. Det är ingen som pratar särskilt mycket om syrierna längre. Varför inte? Jo, de är nu på väg ut i det svenska samhället. De lär sig svenska, kompletterar sina utbildningar, anpassar sig till och integreras i det svenska samhället. Det är ingen som lyfter upp specifikt dem som grupp längre, för de är på väg ut i det svenska samhället. Det fungerar utmärkt för dem; arbetslösheten har inte ökat utan snarare minskat sedan vi tillträdde. Statsfinanserna är starkare nu än vad de var när vi tog över 2014, så inte heller där har vi fått en sådan effekt.

När det gäller de afghanska ungdomarna har det däremot varit svårare. Vi fick som sagt 35 000 ensamkommande ungdomar 2015, och de fick vänta väldigt länge till följd av den stora flyktingkrisen. Till slut sa vi att det inte är humanit att bara kasta ut dem efter många år i Sverige, när de har lärt sig svenska, är på väg ut för att etablera sig och är rotade. Vi sa då: Okej, om ni klarar gymnasieskolan, håller er i skinnet och inte begår några brott och sedan etablerar er på arbetsmarknaden – då får ni en chans att stanna här.

Moderaterna står här och säger att detta är inhumant, att det är rättsosäkert och att det leder till psykisk ohälsa. Men Moderaterna var ju emot att de över huvud taget skulle kunna få en andra chans. Om vi rev upp lagen nu skulle det innebära att över 7 000 unga människor kastades ut ur Sverige, och *då* skulle vi prata om psykisk ohälsa, inhumanitet och risk för kriminalitet. Dessa ungdomar skulle nämligen helt enkelt gå under jorden.

Jag tycker att det är bättre att låta dem få den här chansen och se möjligheten för dem att etablera sig i Sverige. Jag menar nog att det regelverk som vi har på plats ger dem precis den möjligheten. Den är dock inte kravlös, utan vi ger dem möjligheten *om* de lever upp till de kriterier som vi har slagit fast i lagstiftningen.

Anf. 15 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson upprepar ständigt att det är Moderaternas fel att situationen ser ut som den gör. Jag skulle vilja påminna ministern om hans egen statsministers regeringsförklaring 2014.

Där var Löfven väldigt tydlig med att Sverige skulle ha en human asylpolitik och att Sverige skulle vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Han sa att en bred uppslutning kring migrationspolitiken är en styrka för vårt land och att alla Sveriges kommuner skulle ta ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet. Mottagandet skulle förstärkas med ytterligare resurser till sfi och möjligheter för nyanlända att komplettera sin utbildning.

Det var regeringsförklaringen 2014, och efter det hände ingenting förän regeringen drog i handbromsen 2015. Då var katastrofen ett faktum. Då stod vi där med den massiva flyktinginvandring vi såg.

Jag vill påminna ministern om att det inte är syrierna vi talar om i den här interpellationsdebatten, utan vi talar om gymnasielagen. Det handlar om 7 500 ungdomar som har fått ett nej på sin asylansökan. Det är av den anledningen som jag som moderat säger att gymnasielagen är inhuman, orättvis och orimlig. Moderaterna vill nämligen ha ordning och reda i asylsystemet, och det innebär att ett nej är ett nej. Med gymnasielagen har ett nej blivit ett ja, och sedan kanske det blir ett kanske – eller så blir det ett nej. Det är en rättsosäker process, precis som min kollega Maria Malmer Stenergard sa i sitt förra anförande. Det är en rättsosäker process, och det är osäkert för den enskilde ungdomen. Man vet inte om man får stanna eller inte.

Moderaterna vill ha ordning och reda i asylprocessen, och då är ett nej ett nej. Därför vore det på sin plats, återigen, att regeringen gör en översyn av gymnasielagen så att vi en gång för alla får se de konsekvenser som gymnasielagen har orsakat. Regeringen kan inte gömma sig bakom att det skulle skapa psykisk ohälsa ifall ungdomarna utvisades; det är precis tvärtom. Här kräver vi tydlighet. Har man fått ett nej är det ett nej.

Anf. 16 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Så här är det alltid. Jag ställer en fråga till Morgan Johansson, som varit minister i denna regering i snart sex år och som är ansvarig för migrationspolitiken, och oavsett vad min fråga handlar om är det alltid, alltid samma svar: Allt är Moderaternas fel. Detta verkar vara det nya mantrat. I går fick vi höra Stefan Löfven säga att det var Alliansens fel att ungdomar nu rånar varandra. Det är ovärdigt, och dessutom är det historieförfalskning.

Precis som min kollega påpekade tillträdde regeringen Löfven 2014. I sin första regeringsförklaring sa Stefan Löfven: ”Överenskommelsen om migrationspolitiken ligger fast.” Det första Morgan Johanssons regering gjorde var alltså att ställa sig bakom den förda migrationspolitiken. Under det första året i Regeringskansliet föreslogs inga migrationspolitiska ändringar, och inte heller tillsattes det några utredningar för att i grunden förändra migrationspolitiken. I stället gick Stefan Löfven till Medborgarplatsen och deklarerade att hans Europa inte bygger några murar. Inte en enda gång i detta ökända tal talade Stefan Löfven om att han ville strama åt invandringen.

Det var först hösten 2015 som svensk migrationspolitik förändrades i grunden – när krisen redan var ett faktum. Detta är vi många partier, inklusive Moderaterna, som bär ett ansvar för. Men skillnaden mellan Moderaterna och Socialdemokraterna är att vi står fast vid vår omläggning av

migrationspolitiken. Vi röstade nej till gymnasielagen, och vi röstade nej till utökad anhöriginvandring.

Socialdemokraterna säger däremot gång på gång att de vill strama åt invandringen medan de röstar ja till gymnasielagen och ja till utökad anhöriginvandring. De vill också införa fler skyddsgrunder som låter människor stanna i Sverige. Det Morgan Johansson gör är att försöka skriva om historien. Det är inte särskilt konstruktivt. Jag tycker att vi i stället ska tala om sakfrågan.

För bara två veckor sedan kom Delmi med en mycket läsvärd rapport om svenskt återvändandearbete. Delmi är alltså Delegationen för migrationsstudier, som är en statlig offentlig utredning. Där pekas gymnasielagen tydligt ut som problematisk, dels för att den sänder dubbla signaler om svensk migrationslagstiftning, dels för att den är så otydlig.

I rapporten säger en medarbetare på Socialstyrelsen följande: ”Lagstiftningen i sig är komplicerad. Svår att tolka, svår att förstå. Om det är svårt för oss att förstå, vi myndigheter, så är det ju ännu svårare för ungdomarna att förstå. Och kanske också de många gånger ideella personer som ska hjälpa ungdomarna att förstå vad dom har rätt till...”

Om nu migrationsminister Morgan Johansson inte vill lyssna på oss kan han väl i alla fall lyssna på experterna – på Delmi, på lärarna, som får en orimlig press på sig, på Socialstyrelsen, som larmar om ovisshet som spär på den psykiska ohälsan, på studie- och yrkesvägledare, som är rädda för att ge felaktig information till ungdomarna, på asylrättsjurister, som talar om oklara rättslägen, otydlighet och motstridiga besked från svenska myndigheter, och på Sveriges Kommuner och Regioner, som säger att lagen har kortslutit sig själv.

Hur kommer Morgan Johansson att agera med anledning av larmrapporterna från Delmi, Socialstyrelsen, Migrationsverket, frivilligorganisationerna, lärarna, asylrättsjuristerna och inte minst ungdomarna själva? Inte kan väl regeringen låta detta gå obemärkt förbi?

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag förstår om Maria Malmer Stenergard och Elisabeth Björnsdotter Rahm är irriterade över att jag hela tiden påminner om vad det var som ledde in Sverige i själva krisen. Men alla minns ju talen om att öppna våra hjärtan, och alla minns vad alliansregeringen stod för. Moderaterna ledde in Sverige i den krisen; vi socialdemokrater och miljöpartister tog Sverige ur krisen.

Sedan 2015 har antalet asylsökande minskat med 87 procent. Antalet ensamkommande ungdomar har minskat med 97 procent. Det är en följd av de åtgärder som vi har vidtagit.

Gymnasielagen har av allt att döma inte haft någon som helst betydelse för antalet asylsökande ensamkommande ungdomar som har kommit till Sverige. Det fanns nämligen också något slags resonemang om att det skulle komma ännu fler till Sverige om vi hjälpte dessa ungdomar. Så har det inte blivit; det finns inga som helst belägg för det. Det är snarare tvärtom – antalet ensamkommande ungdomar har fortsatt att minska.

Jag tycker att det är märkligt. Ni kan inte stå här och säga att gymnasielagen är inhuman och att den leder till psykisk ohälsa när ni själva står för en politik som handlar om att dessa ungdomar ska kastas ut ur Sverige.

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

Skulle det humana alternativet vara att kasta ut dessa ungdomar ur Sverige? Jag hävdar att det är precis tvärtom. Det humana här är att se till att dessa ungdomar kan läsa vidare och sedan, om de klarar av att etablera sig på arbetsmarknaden, få en möjlighet att integreras här.

Ni frågar om informationen har varit tillräcklig och om vilka utbildningar man ska gå och försöker att måla upp en bild av att ingen vet någonting alls om detta. Men, fru talman, det vet vi ju!

Hittills har Migrationsverket hanterat 2 500 förlängningsärenden, och bifallsandelen på dessa förlängningsärenden är 95 procent. Kort sagt: Man har kontrollerat om detta är studier som är i linje med regelverket. Har personen bedrivit några studier? Har personen begått några brott? Har personen hållit sig till de regler som gäller? Beviljandegraden ligger som sagt på 95 procent. Jag tror att vi sammanlagt har ungefär 150 avslag; alla andra har fått bifall. Så himla svårt kan det faktiskt inte vara att följa regelverket med tanke på att bifallsandelen – återigen – är 95 procent.

Vad är det då man ska göra om man ingår i denna grupp om 7 000 personer? Vad är det för typ av utbildningar man ska söka?

Det går att ge lite råd. Hade jag varit en 20-åring från Afghanistan som fick denna chans och som vill kunna stanna i Sverige hade jag utbildat mig till något av de yrken där det råder stor brist.

Jag tog fram Arbetsförmedlingens bedömning av vilka bristyrken vi kommer att få, som handlar just om de jobb man kan få efter en gymnasieutbildning. Överst på listan står anläggningsarbetare, maskinförare, betongarbetare, elektriker, kockar, slaktare och styckare. Även undersköterskor kommer vi att behöva väldigt många av framöver, och så fortsätter det.

Med vetenskapen om att man behöver skaffa ett jobb och snabbt etablera sig på arbetsmarknaden efter att man gått ut gymnasiet tycker jag att man ska titta på vilka utbildningar som leder till arbete. Jag är ute på många gymnasieskolor och träffar många ungdomar som går på yrkesinriktade linjer. Väldigt många säger att de har fått jobb praktiskt taget innan de ens har gått ut skolan. Det finns ett stort sug efter yrkesarbetare. Här kommer en hel del av de afghanska ungdomar som vi talar om nu att kunna få ett jobb och etablera sig i Sverige.

Anf. 18 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Återigen måste jag påminna justitie- och migrationsministern om att verkligheten inte ser riktigt lika ljus ut som ministern försöker att beskriva den.

I min frågeställning har jag varit tydlig med att en översyn av gymnasielagen behövs för att vi en gång för alla ska tydliggöra om detta är en fungerande lagstiftning eller inte. Men ministern är väldigt tydlig med att denna översyn inte behövs, och det är vad jag kommer att få höra i hans slutanförande.

Det vi ser i dag är ungdomar som växer upp i parallella samhällen eftersom de inte klarar av sina studier. Skolan och alla lärosäten larmar. Givetvis vill de gå yrkesinriktade utbildningar för att kunna få ett arbete, men alla lärosäten och skolor kan inte tillgodose deras önskemål eftersom detta är kostsamma utbildningar. Fordonstekniska utbildningar är till exempel de mest kostsamma utbildningar vi har inom svenskt skolväsen, för det

krävs väldigt stora maskinparker för att kunna utbilda elever till ett sådant yrke.

Därför säger jag att vi måste ha en tydlig asylagstiftning. Det är Migrationsverket som tar beslut i asylprövningar om man får stanna eller inte. Det är därför jag som moderat återigen säger att vi vill ha ordning och reda i asylagstiftningen. Ett nej ska vara ett nej, och ett ja ska vara ett ja. Det ska inte vara ett "kanske" som blir ett nej eller ett ja. Vi vill ha en översyn för att tydliggöra detta en gång för alla.

Anf. 19 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Migrationsministern tycker att dessa ungdomar ska jobba som undersköterskor, men hur ska de kunna göra det om de inte får godkända betyg?

I dag utfärdar migrationsministerns egen myndighet en förordning som inte ens ställer krav på godkända betyg. Det sänder helt fel signaler, nämligen att det räcker att man går dit och sitter av tiden.

Det låter på migrationsministern som att detta handlar om Moderaternas inställning. Jag instämmer: Vi har sagt nej till den här lagen från första början eftersom den helt enkelt är fel och eftersom den är inhuman.

Min fråga handlar dock inte om att Moderaterna röstade nej utan om att regeringen röstade ja. Migrationsminister Morgan Johansson fick sin gymnasielag på plats, men han måste nu ta ansvar för alla de larmrapporter som kommer.

Vi moderater vill ha ordning och reda i asylsystemet. Det innebär att ett nej måste vara ett nej. Med gymnasielagen blev ett nej ett "nja" och i värsta fall – och alltför ofta – bara en enda långdragen utvisning.

Morgan Johansson tycks vara väldigt nöjd med sin gymnasielag. Alla andra inser att den är ett rent haveri. Den är orättvis, den är inhuman och den är rättsosäker. Den sänder dubbla signaler.

Vi moderater har därför krävt att den parlamentariska migrationsutredningen också blir en haveriutredning för gymnasielagen. Aldrig mer kan vi tillåta att sådan lag stiftas i Sverige – inte om vi ska få den långsiktiga, hållbara och humana invandringspolitik som Sverige verkligen behöver.

Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Man kanske ska påminna om vad det är för grupp vi pratar om här. Det rör sig om 7 000 individer. Det är mindre än en promille av Sveriges befolkning. När man lyssnar på en del debattörer låter det som att dessa mindre än en promille av Sveriges befolkning håller på att vända kommunernas ekonomi och statsfinanserna och att det leder till kriminalitet, bostadsbrist och arbetslöshet. Så är det faktiskt inte. Blås inte upp proportionerna för den här gruppen till mer än vad det egentligen handlar om!

Här har vi 7 000 ungdomar som alla kom till Sverige före den 25 november 2015, så de har snart varit här i fem år. De har kunnat läsa på gymnasieskolorna, de har kunnat lära sig svenska, de får en chans att etablera sig på arbetsmarknaden. Det kommer att finnas väldigt gott om jobb för ungdomar framöver, och om du väljer att söka något av de bristyrken som finns får du jobb ganska snabbt därefter.

Prot. 2019/20:75
14 februari

Svar på
interpellationer

Då säger Maria Malmer Stenergard att man måste ha godkända betyg. Det är klart att man måste klara utbildningen – det är självklart. Men vi kan inte ha en situation där ett enstaka underkänt i en kurs gör att man kastas ut ur Sverige. Det är klart att man måste klara utbildningen. Men om vi skulle ha den typ av krav som jag förstår att Moderaterna nu ställer skulle det innebära att vi ställer mycket högre krav på de här ungdomarna för att de ska klara skolan än vad vi gör på ungdomar i allmänhet.

Nej, fru talman, den här lagstiftningen kan inte utvärderas nu. Vi är ju mitt inne i processen att de håller på att utbilda sig. Men hittills har 95 procent av dem som har ansökt om förlängning fått bifall. Det innebär att det inte kan vara så förfärligt svårt att klara de kriterier som lagen ställer upp.

Alla invändningar baserade på att det inte är någon som vet hur rättsläget ser ut är faktiskt felaktiga. Nu har vi över 2 500 ärendehanteringar. Det finns därmed en praxis för hur den här lagstiftningen ska tolkas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:257 om mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Katja Nyberg har frågat mig dels när jag och regeringen kommer att gå fram med en utredning om revidering av straffmätningen vid flerfaldig brottslighet, dels vad jag och regeringen kommer att göra för att garantera brottsoffers rätt till upprättelse i samband med detta.

Kampen mot brottsligheten är ett långsiktigt arbete som är högt prioriterat av regeringen. Vi har genomfört ett stort antal straffskärpningar, bland annat för allvarliga våldsbrott, och gör nu den största satsningen någonsin på svensk polis. Regeringens målsättning är att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. Sedan 2016 har antalet ökat med nästan 3 500. Det är en glädjande utveckling som på sikt kommer att göra stor skillnad för ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

Regeringen har också nyligen presenterat det största paketet mot gängkriminaliteten någonsin i Sverige. Paketet omfattar ett flertal nya verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna, hårdare straff samt ett bättre brottsförebyggande arbete. Budskapet är glasklart, nämligen att brott aldrig ska löna sig.

Den som begår flera brott ska få ett straff som står i proportion till brottslighetens allvar. Påföljdssystemet måste på ett trovärdigt sätt kunna hantera fall där någon vid samma tillfälle döms för flera brott. Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör föreslå ändringar i strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet.

Regeringen har under förra mandatperioden skärpt återfallsregleringen på så sätt att fler gärningar ska behandlas som återfall i brott. Regeringen har också beslutat om försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Försöksverksamheten har lett till ökad lagföring, kortare handläggningstider och ökad kvalitet i utredningarna. Regeringen har därför beslutat att den ska fortsätta till 2022 och att den i ett första steg ska byggas ut

till hela polisregion Stockholm med start i januari i år. Regeringen har också nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål och andra åtgärder för en snabbare lagföring av brott. Snabb lagföring och en skärpt återfallsreglering är åtgärder som tillsammans markerar samhällets avståndstagande från upprepad brottslighet och motverkar den.

Även om straffet framför allt är repressivt kan det också fungera som upprättelse för brottsoffret. En annan viktig del i upprättelseprocessen för ett brottsoffer är möjligheten att få kompensation för den kränkning som ett brott har inneburit.

Regeringen har nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att se över vissa regler som gäller brottsoffers rätt till skadestånd och möjlighet att få ut sådan ersättning. Syftet är att stärka brottsoffers ställning och minska skadeverkningarna av brott. Regeringen har vidare nyligen överlämnat en remiss till Lagrådet med förslag om ett slopat grundavdrag för brottskadeersättning.

Det är viktigt att bekämpa såväl brotten som dess orsaker. Det är också viktigt att den som utsatts för ett brott får det stöd och skydd som han eller hon behöver. Regeringen är beredd att vidta ytterligare åtgärder för att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

Anf. 22 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Jag vill tacka Morgan Johansson för hans svar och välkomnar att regeringen vidtar vissa åtgärder, men jag anser att de inte är tillräckliga.

Jag noterar att Morgan Johansson inte svarar på frågan om straffmätning vid flerfaldig brottslighet och i stället hänvisar till gamla reformer som inte berör frågeställningen i sig. Att återfall i brott bör bedömas allvarligt är *en* sak, att de som begår mängder av brott får rabatt för brott som förtjänar ett straff är en helt annan sak.

Straffrätten innehåller i dag ett generöst rabattsystem för den med en kriminell livsstil. Den nuvarande ordningen är alldeles för generös. Det krävs en översyn med utgångspunkten att avdraget på straffvärdet för de efterföljande brotten ska minska avsevärt. Som vi vet grundar sig mängdrabatten på asperationsprincipen: ju fler brott en person begår, desto lägre påföljd för efterföljande brott.

Riksdagen har i ett tillkännagivande till regeringen valt en mellanväg där de tre grövsta brotten ska lyda under ackumulationsprincipen, och asperationsprincipen tillämpas först därefter. Sverigedemokraterna valde att ställa sig bakom förslaget, då det utgör en förbättring jämfört med nuvarande ordning. Syftet med en sådan förändring är att bejaka brottsofferperspektivet och att den som utsatts för brott ska känna att den får den upprättelse som den förtjänar.

Regeringens företrädare i riksdagen reserverade sig mot tillkännagivandet med anledning av att frågan bereddes inom Regeringskansliet. Men förslagen om detta fanns inte med i regeringens 34-punktsprogram. Det finns därför anledning att fråga Morgan Johansson om regeringen tänker tillgodose riksdagens tillkännagivande. En jämkning mellan ackumulationsprincipen och asperationsprincipen bör vara utgångspunkt för en sådan utredning.

Fru talman! Straffets högre syfte är att visa offret och alla andra att det inte är den starkes lag som gäller eller den mest hänsynslöse eller brutale som styr. Med dagens generösa rabattsystem är det den starkes lag som gäller, vilket går stick i stäv med den allmänna rättsuppfattningen.

Dagens rabattsystem leder även till en annan problematik som ytterligare minskar möjligheterna för brottsoffer att få upprättelse. Att bli utsatt för brott innebär inte bara en kränkning utan även psykiskt lidande för brottsoffren, då de berövas möjligheten att få upprättelse genom ekonomisk kompensation.

Med vetskap om att flerfaldig kriminalitet och åtal inte leder till straffpåföljd är det inte ovanligt att åklagare lägger ned brottsutredningar eftersom de ändå inte leder någonstans. Det i sin tur leder till att brottsoffret inte i samma omfattning har rätt till skadestånd, ersättning från försäkringsbolag, Brottsoffermyndigheten och så vidare. I vissa fall kan det till och med leda till att ekonomisk upprättelse helt uteblir.

Sverigedemokraterna anser att utgångspunkten vid brott mot person ska vara att avdrag inte ska appliceras på de efterföljande brotten. Brottsoffrets upprättelse i det enskilda fallet ska inte kränkas och ska väga tyngre än den kriminellas eventuella möjligheter till återanpassning.

Jag undrar därför, Morgan Johansson, vad som är viktigast, den kriminellas återanpassning eller brottsoffrets möjligheter till upprättelse.

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! På den frågan är svaret enkelt: Båda är viktiga. Brottsoffret har rätt till sin upprättelse, men det är också viktigt att se till att den som har begått ett brott slutar att göra det genom den kriminalvård som man som dömd hanteras av. Och ju fler kriminella som lämnar kriminaliteten, desto färre brottsoffer får vi ju, så det är totalt fel att ställa de här sakerna mot varandra.

Det är alldeles riktigt att vi har problem med gängkriminalitet. Problemen har inte kommit de senaste åren, utan de problemen har vi haft sedan över 20 år då de här gängstrukturerna bet sig fast ordentligt i Sverige.

Den här regeringen tar tag i detta på ett sätt som ingen annan regering har gjort, skulle jag vilja påstå. Vi genomför nu den största polissatsningen någonsin: 10 000 fler anställda inom polisen fram till 2024. Vi har redan sett till att polisen nu har utökats med över 3 500 anställda, så vi har redan nått en tredjedel av det mål som vi har satt upp. Polisen har nu fler anställda än någonsin tidigare i Sveriges historia – ungefär 32 000 anställda.

Vi har genomfört straffskärpningar på en lång rad områden. Jag tror inte att det finns någon justitieminister som har lagt fram förslag om fler straffskärpningar än vad jag har gjort. Vi har satt upp kameror i ett stort antal av de utsatta områdena på särskilt brottsutsatta platser. Vi satsar mycket mer än tidigare på brottsförebyggande verksamhet, och vi bygger ut hela rättskedjan, inte bara polisen utan också kriminalvården och domstolarna.

Låt oss nyansera bilden en smula. Ja, vi har problem med gängkriminalitet, men det var faktiskt större risk att bli dödad i Sverige för 30 år sedan än vad det är i dag. Antalet fall av dödligt våld per capita har minskat sedan 1990 och framåt.

Till grund för vårt arbete har vi 34-punktsprogrammet från i höstas. Det innehåller ytterligare straffskärpningar, exempelvis för rån, grov utpressning och ett antal andra brott.

Katja Nyberg tar upp diskussionen om flerfaldig brottslighet. Det är förstås lätt att ta populistiska poänger på temat ”Kan man få rabatt för brott?”. Det här handlar inte om mängdrabatt, utan det handlar om att ge ett straff som motsvarar den samlade brottsligheten.

Om man skulle göra på det sätt som jag tror att Katja Nyberg är ute efter och stapla brotten på varandra skulle det få helt orimliga konsekvenser. Låt mig ge ett exempel. Maxstraffet för stöld är två års fängelse. Om man skulle stapla brotten på varandra skulle maxstraffet för sex stölder ge tolv års fängelse. Det är mer än maxstraffet för dråp eller grov våldtäkt. Det kan inte vara rimligt att sex stölder är värre än ett dråp eller en grov våldtäkt.

Vi har dessa regler för att det ska finnas något slags rimlighet och för att kunna se till straffvärdet som helhet.

Om Sverigedemokraterna nu vill gå in för det detta orimliga, alltså att stapla brotten maxstraff på varandra, får de också budgetera för det. Men det har Sverigedemokraterna inte velat göra. Så sent som 2018, när de tryckte igenom budgeten med Moderaterna och Kristdemokraterna, underfinansierade de kriminalvården. Kriminalvården har inte en chans att klara dessa straffskärpningar om den samtidigt underfinansieras.

Vi kommer att gå vidare med straffskärpningar i de delar där det får effekt, men vi kommer inte att införa ett system som får de orimliga effekter som Sverigedemokraterna uppenbarligen är ute efter.

Anf. 24 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Det är som sagt välkommet att regeringen vidtar vissa åtgärder, men jag får fortfarande inget svar på min fråga.

Riksdagen har i sitt tillkännagivande valt en mellanväg där de tre grövsta brotten ska lyda under kombinationsprincipen så att de läggs på varandra. Därefter ska asperationsprincipen tillämpas.

Fokus i dagens kriminalvård ligger på att brottslingen ska kunna återanpassas. Behandling snarare än bestraffning anses vara det bästa sättet att förebygga fortsatt brottslighet. Detta bygger på en syn att kriminella är samhällets olycksbarn, att de är individer som oftast inte kan rå för sin situation och att det därför är inhumant att straffa dem.

Det här är förklaringen till de många undantag och strafflindringar vi har, bland annat tvåredjedelsfrigivning, mängdrabatt vid flera brott, ungdomsrabatter, skyddstillsyn i stället för fängelse samt generösa permisioner och förmåner.

De flesta inser att detta i kombination med en låg uppklaringsnivå och att polisen har svårt att utföra sitt uppdrag, speciellt i vissa utsatta områden, gör det ganska lätt att begå brott och slippa straff i Sverige i dag. Sverige är med andra ord ett paradiset för kriminella.

Vi politiker lägger fram förslag på förslag om strängare straff och hårdare tag mot den ökade brottsligheten. Men alla dessa lösryckta straffhöjningar för diverse brott är uppenbarligen inte tillräckliga, och de borde egentligen inte vara nödvändiga. Att i stället avskaffa det nuvarande straffrabattssystemet skulle räcka långt, och straffhöjningar skulle inte behövas i samma omfattning.

Med ett avskaffande av mängd- och straffrabatter skulle även brottsbalken och rättegångsbalken bli mer enhetliga. Men nu höjs i stället straffen utifrån vilken debatt som förs.

Låt oss komma ihåg att dagens brottslingar inte främst är olycksbarn utan att det många gånger ligger helt andra motiv bakom. Det kan handla om gänglojalitet, social status, lättförtjänta pengar eller rent av brott som fritidssyssla eller underhållning. I dag både styr och bestämmer kriminella, och det är inte alls särskilt synd om dem. Det är inte så konstigt att folk blir upprörda och rent av förbannade på vad som beskrivs som daltande med brottslingar.

Den grundläggande strategin behöver därför ändras så att brottsoffrens upprättelse sätts först. Därefter kan vi möjligen arbeta med gärningsmännen och deras återanpassning i samhället.

Det låter kanske ålderdomligt med upprättelse, men det är en helt nödvändig komponent för att rättsväsendet ska fungera. Det är dags att se över straffrabattsystemet och visa att vi bryr oss om brottsoffren på riktigt. Vad tänker regeringen göra för att återupprätta brottsoffrens möjligheter till upprättelse?

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi kommer givetvis att fortsätta med de straffskärpningar som ger bra effekt. Vi kommer också att fortsätta att bygga ut polisen.

Vi satsar även på snabbare lagföring. Ibland är det effektivaste kanske inte hårdare straff utan snabbare påföljd. I mitt interpellationssvar redogjorde jag för de försök vi nu gör. Vi går först ut i hela Stockholm, och 2022 ska vi ha byggt ut det i hela landet. Det här innebär att vi för en stor mängd brott kan få ned handläggningstiden mellan gripande och dom från 20 veckor till 2–6 veckor, alltså ett mer omedelbart ingripande.

Detta innebär i sin tur att den efterföljande brottslighet man begår efter att man har fått en dom kommer att belasta det nya straffet eftersom det betraktas som återfall i brott. Det här har gett god effekt i de områden i norra Stockholm där vi har provat det. Därför kommer vi som sagt att bygga ut detta i hela landet.

Enligt min uppfattning finns det ingen motsättning mellan hållningen att ha en tuff attityd till dem som begår brotten, exempelvis till dem som är gängkriminella och går omkring och tror att de äger ett kvarter eller ett bostadsområde, och hållningen att man när de väl kommer till kriminalvården ska arbeta för att minska risken för återfall i brott.

Det är faktiskt så att sedan 20 år tillbaka minskar återfall i brott efter avtjänat straff. Det tror man inte alltid när man hör debatten, men så är det. Det finns alltså en möjlighet att komma tillbaka till samhället efter att ha varit i kriminalvårdens försorg. Det tjänar alla på, inte minst framtida brottsoffer. Ju fler som lämnar den kriminella världen, desto färre brottsoffer kommer vi att få i framtiden.

Katja Nyberg försöker justera sitt förslag eftersom hon förstår att det är helt orimligt att sex stölder ska ge högre straff än ett dråp eller en grov våldtäkt. Därför säger hon att det bara är de tre grävsta brotten som ska räknas. Det ger dock samma typ av orimliga effekter.

Låt oss säga att vi har tre inbrott. Maxstraffet för inbrott är sex års fängelse, så tre inbrott skulle då ge 18 års fängelse. Det är nästan dubbelt

så mycket som maxstraffen för grov våldtäkt och dråp. En inbrottstjuv som begår tre brott skulle alltså riskera att dömas till ett nästan dubbelt så högt straff som en som begått en grov våldtäkt.

Jag tror att de flesta som funderar igenom detta tänker att detta inte är helt rimligt.

Men om man har den hållning som Katja Nyberg har måste man också vara beredd att bygga ut kriminalvården och att budgetera för det. Men senaste gången Sverigedemokraterna fick chansen att rösta igenom en budget, hösten 2018, underfinansierade ni tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna Kriminalvården med 300 miljoner kronor. Det första jag fick göra sedan var att skjuta till de pengar Kriminalvården behöver.

En annan sak: Om man vill höja straffen måste man också se till att det kan byggas fängelser. Då kan man inte bete sig som Sverigedemokraterna har gjort i till exempel Svedala där de har gått in för att stoppa det nya fängelsebygget. Så gör ett populistiskt parti. Att först stå här och tala om höjda straff och hårdare tag och sedan stoppa ett fängelsebygge på lokal nivå, det funkar inte.

Anf. 26 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Som jag ser det är regeringen inte kapabel att ta hand om problemen utan lutar sig i stället mot generell statistik. Även om kriminaliteten sjunker inom vissa områden finns det fortfarande grupper som begår grova brott, och just nu är det sprängningar, skjutningar och rån mot främst unga som skenar iväg.

Som politiker är det faktiskt vår förbaskade uppgift att ta tag i dessa problem och inte luta oss mot statistik som visar att kriminaliteten går ned i vissa brottskategorier.

Polisförbundet gjorde en undersökning bland poliser och ställde frågan hur man bäst bekämpar gängkriminalitet. Poliserna svarade att slopad mängdrabatt och slopad straffrabatt för unga är viktiga reformer som behöver genomföras. Varför ska man inte lyssna på dem som arbetar med denna problematik dagligen? De borde rimligen veta vad de pratar om.

Tyvärr finns det inga förslag i 34-punktsprogrammet om avskaffande av mängdrabatten, vilket är något som vi sverigedemokrater vill se. Det finns däremot avskaffande av straffrabatt för ålderskategorin 18–20 år, men detta gäller bara vid grov brottslighet. Jag undrar varför det inte gäller all brottslighet. Man är vuxen nog att rösta, köra bil och göra allt det som förknippas med att vara vuxen, men det enda man inte skulle vara vuxen nog att göra är att ta konsekvenserna av sitt eget handlande. Varför är det så?

Jag ska även säga några ord om anledningen till att vi stödde M:s och KD:s budget. Vi tog helt enkelt det näst bästa alternativet. Hade vi fått välja hade vi tagit vår budget och skjutit till ännu mer.

I den senaste budgeten satsar Sverigedemokraterna 1,9 miljarder mer än regeringen på Kriminalvården och totalt 5,6 miljarder mer än regeringen på hela rättsväsendet. Med vår budget finns det en god kapacitet att tillgodose det som Kriminalvården behöver.

Det är dags att se över straffrabattssystemet och visa att vi verkligen värnar om brottsoffrens upprättelse.

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

Prot. 2019/20:75
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Sanningen är den att Sverigedemokraterna röstade fram M-KD-budgeten, som underfinansierade Kriminalvården med över 300 miljoner kronor. Jag tror att Kriminalvården hade äskat 395 miljoner kronor, men de fick 85 av er, Katja Nyberg. Det första jag fick göra var att skjuta till nya pengar till Kriminalvården så att vi skulle kunna bygga ut den.

Katja Nyberg svarade inte på frågan hur man å ena sidan kan stå här i kammaren och prata om högre straff och å andra sidan stoppa anstaltsutbyggnader och verka emot det på lokal nivå. Så betar sig ett populistiskt parti som känner av vad som funkar i Svedala och vad som funkar i riksdagen och sedan inte har någon som helst koppling däremellan. Man kan inte stå här och kräva högre straff och sedan samtidigt stoppa anstaltsutbyggnader.

Katja Nyberg säger att Sverigedemokraterna avsätter mer pengar i sitt budgetförslag denna gång, men dessa pengar kommer inte att räcka långt. Om tre inbrott kan ge 18 års fängelse kommer pengarna att ta slut på en kvart. Det räcker inte långt om man skulle göra på det sätt som Katja Nyberg uppenbarligen vill göra. Sedan är det orimligt att några inbrott kan ge dubbelt så långt straff som en grov våldtäkt eller ett dråp. Detta tror jag inte är rimligt enligt den allmänna rättsuppfattningen.

Nej, bästa sättet att komma till rätta med den här typen av flerfaldig brottslighet är att ha ett bra system för snabbare lagföring, det vill säga att ett brott kan ge en snabb påföljd eller åtgärd från samhällets sida. Därefter ska det naturligtvis finnas en bra kriminalvård som gör att man, när man väl kommer ut och står utanför grindarna, har en bra möjlighet att kunna återanpassa sig i samhället. Detta tjänar alla på, både brottsoffer och samhället i stort.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:262 om karens vid ansökan om medborgarskap

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Ludvig Aspling har frågat mig om reglerna om karenstid vid ansökan om svenskt medborgarskap bör ses över samt om den statistik som finns angående tillämpningen av karensregeln är tillräcklig.

Ett av villkoren för att bli medborgare efter ansökan är att man har haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt. För att kunna bedöma detta gör Migrationsverket bland annat slagningar i Polismyndighetens belastnings- och misstankeregister och i Kronofogdemyndighetens register. I ärenden om ansökan om medborgarskap begär Migrationsverket dessutom alltid ett besked från Säkerhetspolisen om huruvida det finns några hinder av säkerhetsmässig karaktär mot att bevilja svenskt medborgarskap.

Enligt praxis gäller olika karenstider – om sökanden har begått brott eller har skulder. Vid beräkningen av karenstidens längd görs en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Enligt praxis tillämpas en karenstid om 25 år för förvärv av svenskt medborgarskap för personer som har varit verksamma i eller haft ett bestämmande inflytande över en organisation om vilken det är känt att verksamheten innefattat systematiska, omfattande och grova övergrepp.

Migrationsöverdomstolen har i ett avgörande från 2019 uttalat att karenstiden om 25 år bör uppfattas som ett riktmärke i prövningen. Karenstiden kan därför såväl överstiga som understiga 25 år. Vid andra brott gäller andra karenstider. Som exempel kan en person som i Sverige dömts till ett års fängelse i regel beviljas svenskt medborgarskap först sju år efter att brottet begicks.

Handlingar som kan innebära att karenstid tillämpas är allt från betalningsanmärkningar till grova brott mot mänskligheten. Det är inte möjligt att i medborgarskapslagen i detalj reglera detta.

Direktiven till utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap innefattar redan i dag möjligheter att utvidga prövningen av hederligt levnadssätt i medborgarskapsärenden. Utredningen ser bland annat över frågan om det i anmälningssärenden för personer som är över 15 år bör införas ett krav på att den som anmälan gäller inte är dömd för allvarlig brottslighet.

Från och med 2019 började Migrationsverket systematiskt föra statistik över antalet sökande som får avslag på grund av den så kallade 25-årsregeln. Därmed kommer vi att få en tydligare bild av hur denna tillämpas.

Anf. 29 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Vem som helst bör inte få bli svensk medborgare, men så verkar tyvärr vara fallet, vilket har gjorts mer än övertydligt i fallet med vår andra försvarsminister, Najah al-Shammari. Det finns mycket man kan säga om denna härva, men det mest uppmärksammade och uppseendeväckande är kanske Migrationsverkets tolkning av medborgarskapslagen och det beslut från 2004 som innebär att personer som har haft beslutande inflytande över en organisation som begått systematiska, omfattande och grova övergrepp ska få en karenstid på 25 år när de ansöker om medborgarskap.

Migrationsverkets generaldirektör hävdar att karensen inte tillämpas på tjänstgörande i nationella arméer, om man inte kan fastslå personligt ansvar för en viss gärning, och att karenstiden främst rör personer med bakgrund inom säkerhets- eller underrättelsetjänst.

Men, det finns riktlinjer i förarbeten och praxis som säger något annat. Migrationsöverdomstolen har tolkat regeln i ett par fall från 2007 och ett från 2019, som statsrådet nämnde i sitt svar, och i samtliga fall beslutade man om karens. Enligt domskälen i samtliga fall räcker det med att personen har varit verksam i eller haft ett bestämmande inflytande över organisationen i fråga. Domstolen noterar dessutom uttryckligen: ”I regeringens praxis uppställs inget krav på att den enskilde själv ska ha varit direkt eller indirekt delaktig.”

Det faktum att både regeringsbeslutet och praxis stöder sig på just deltagande, utan att ta hänsyn till den specifika typen av organisation, gör att generaldirektörens påstående delvis saknar stöd i rättskällorna. Uttalandet

måste i stället ses lite grann som Migrationsverkets egen, mycket mer restriktiva tolkning, vilket är ett typexempel på den destruktiva inverkan som myndighetsvännern tillåts ha över svensk offentlig förvaltning.

Mot denna bakgrund skulle jag vilja fråga statsrådet: Tycker han att det är rimligt att karensregeln inte tillämpas på personer som varit verksamma i till exempel nationella arméer, såsom Saddam Husseins, och som har begått människorättsbrott, utan att personligt ansvar kan styrkas?

Regeringen har tillsatt en ny medborgarskapsutredning, och då vore det lämpligt att ge ett tilläggsdirektiv för att se över kryphålet. Statsrådet nämner också detta i interpellationssvaret, men jag tycker att man försöker slingra sig lite grann vad gäller de specifika frågorna.

I svaret anges: ”Enligt praxis tillämpas en karenstid om 25 år för förvärv av svenskt medborgarskap för personer som har varit verksamma i eller haft ett bestämmande inflytande över en organisation om vilken det är känt att verksamheten innefattat systematiska, omfattande och grova övergrepp.” Men det stämmer ju inte eftersom Migrationsverket beslutat att karensen inte ska tillämpas på till exempel al-Shammari, trots att man visste att han i allra högsta grad haft ett bestämmande inflytande över Saddam Husseins armé.

Vidare anges: ”Utredningen ser bland annat över frågan om det i anmälningssärenden för personer som är över 15 år bör införas ett krav på att den som anmälan gäller inte är dömd för allvarlig brottslighet.” Detta är vad statsrådet hänvisar till, men det har ju inget med det här att göra. Personer som har sysslat med folkrättsbrott kan oftast inte få medborgarskap genom anmälan. Anmälningssärenden handlar ju i de allra flesta fall om barn med viss anknytning till en svensk medborgare, så det är inte riktigt aktuellt när det gäller just den grupp vi pratar om nu.

Jag skulle vilja ha ett lite mer ärligt och rakt svar: Tycker statsrådet att regeln tillämpas på ett rimligt sätt, när man ser att exempelvis generaler i nationella arméer som utan tvekan har gjort ganska avskyvärda saker kan få svenskt medborgarskap utan karens?

Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är klart att vi inte ska ha några säkerhetsrisker som svenska medborgare. Folk som har begått krigsbrott eller andra sådana brott ska vi inte heller ha som svenska medborgare. Därför finns den regel som vi talar om här, nämligen att man ska ha haft och kunna förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt. Den regeln tillämpas av Migrationsverket. Migrationsverket avslår varje år tusentals ansökningar om medborgarskap, varav lite drygt 1 000 på grund av just vandel, det vill säga att man till exempel har begått brott.

När det gäller säkerhetsärenden finns det numera ett bra samarbete mellan Migrationsverket och Säkerhetspolisen. Det är ett mycket närmare samarbete än vad som var fallet för bara fyra fem år sedan. Man har nu en mycket mer utbyggd kontroll över vad det är för typ av ärenden vi talar om.

När Säkerhetspolisen upptäcker kopplingar till exempelvis ett terroristnätverk blir det naturligtvis nej i prövningen. Prövningen kan sedan överklagas till regeringen. Det är regeringen som fattar beslut, men det är jag personligen som hanterar dessa ärenden som beredande statsråd. Det kom-

mer ett antal sådana ärenden per år. Jag har aldrig gått emot Säkerhetspolisens rekommendation när jag hanterat den typen av ärenden.

Anta då att situationen när det här prövas av domstolar eller av Migrationsverket är att man för länge sedan varit inblandad i en militär konflikt där den sida man stred för begick grova övergrepp men att man därefter har levt ett hederligt liv och förväntas leva ett hederligt liv även framöver. Då finns den karenstid vi pratar om för svenskt medborgarskap. Riktvärdet är 25 år, men det kan vara längre eller kortare tid – det beror helt och hållet på hur det enskilda fallet ser ut. Denna praxis sätts numera av domstolarna i och med den nya utlänningslagen från 2006. Det är inte längre regeringen som sätter denna praxis.

I Ludvig Asplings interpellation finns det tyvärr ett par fel. Ett uppenbart fel, men inte det allra största, är att intervjun i *Aktuellt* var den 25 november och inte den 29 november. Ett större fel är att Ribbenvik i motsats till vad Ludvig Aspling påstår i sin interpellation aldrig nämner individuellt ansvar i den intervjun. Han talar om personer som är verksamma i organisationer som är direkt involverade i mord, utomrättsliga avrättningar etcetera. Men han knyter det inte till något individuellt ansvar.

Detta är i linje med den praxis som finns. Man behöver inte visa att den sökande själv har gjort sig skyldig till den typen av brott. Det räcker att den sökande har varit verksam i en sådan organisation eller har haft ett bestämmande inflytande. Det är egentligen detsamma – har man haft ett bestämmande inflytande har man också varit verksam i organisationen.

Det här bekräftas också av färsk praxis som Aspling inte nämner i sin interpellation men som jag tar upp i mitt svar, nämligen ett rättsfall i Migrationsöverdomstolen sommaren 2019. Där avslogs en persons medborgarskapsansökan för att den sökande varit involverad i en sådan organisation utan att man kunde knyta den sökande till exempelvis krigsbrott. Det räckte att den sökande hade varit involverad i en sådan organisation. Det krävs alltså inget individuellt ansvar, och det har generaldirektören heller aldrig hävdad.

När det slutligen gäller statistiken ska jag säga att det är första gången vi får statistik på detta. Migrationsverket kommer naturligtvis att förfina den ytterligare. Detta vet jag att verket håller på med, och det behövs inget särskilt uppdrag för det.

Anf. 31 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Fallet al-Shammari är en nästan perfekt ögonblicksbild av Sverige år 2019 och de verkliga effekterna av socialdemokratisk offentlig förvaltning.

En man som tidigare har tjänstgjort som general i Saddam Husseins armé, troligtvis har varit i alla fall delvis medskyldig till fruktansvärda övergrepp mot sin egen befolkning, innehar en stark maktposition inom militären, sannolikt har både goda ekonomiska resurser och ett brett internationellt nätverk och absolut inte har några som helst skyddsskäl över huvud taget kommer till Sverige och söker asyl, eftersom han vet att det i Sverige styr ett parti som för länge sedan slutat bry sig om vem som flyttar in.

Mannen får naturligtvis omedelbart permanent uppehållstillstånd under falsk identitet, eftersom – ja, varför inte? Dessutom får han medborgar-

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

skap ett par år senare, trots att Säkerhetspolisen vet vem personen är och också vet att han ansökt under ett annat namn.

Kort efter att han fått medborgarskapet åtalas mannen för misshandel och grov fridskränkning av familjemedlemmar. Strax före rättegång läggs åtalet ned – enligt uppgifter till SVT efter påtryckningar från målsäganden.

Några år senare tillträder mannen som Iraks försvarsminister. I samband med detta förekommer uppgifter i irakiska medier om hans svenska medborgarskap, men ingen inom de mycket påkostade svenska utrikesmyndigheterna verkar vara tillräckligt intresserad av att göra sitt jobb och följa vad som sägs om Sverige i lokala medier.

Mannen är misstänkt för brott mot mänskligheten. Samtidigt är han långtidssjukskriven och uppbär bidrag från Försäkringskassan, på samma gång som vanliga svenska cancerpatienter som inte medverkat i folkmord eller människorättsbrott kastas ut och tvingas söka jobb.

Sammanfattningsvis: klassisk socialdemokratisk politik.

Det som statsrådet anför om fallet från 2019 är alldeles riktigt. Vad domstolen säger är att det går bra att avslå en ansökan även om man inte har knutit den sökande till en specifik gärning. Det stämmer. Men det är inte riktigt det som den här interpellationen handlar om. Vad den handlar om är att Migrationsverket fattar beslut om att inte avslå en ansökan. Migrationsverket beviljar en ansökan för en person på grund av att man inte har kunnat knyta personen till en viss gärning.

Jag och migrationsministern har olika uppfattningar om det uttalande som Ribbenvik gjorde. För mig är det helt uppenbart att det han säger är att man måste kunna knyta en sådan här person till en viss gärning för att kunna avslå ansökan och att det var därför som hans ansökan seglade igenom. Vilket skulle annars skälet vara? Svenska myndigheter visste ju vem han var. Vad är det som har gått fel? Om det är så att man generellt ska avslå ansökan i sådana här fall, som migrationsministern påstår, är det någonting annat som har fallerat. Då har Migrationsverket fattat ett uppenbart felaktigt beslut.

Nu har jag full insikt i att vi kanske inte kan stå och diskutera enskilda fall på det sättet. Det ska man inte göra i talarstolen, även om det är många som brukar använda dem som exempel för att peka på en större trend. Men vad är det då som gör att Migrationsverket i den här typen av ärenden kan bevilja medborgarskap till personer som har tillhört nationella arméer vilka uppenbarligen har gjort sig skyldiga till ganska grova människorättsöverträdelser? Vad är det som har gått fel?

Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, vi kan inte, framför allt kan inte jag stå och göra bedömningar av enskilda fall. Då skulle jag göra mig skyldig till ministerstyre och lägga mig i sådana bedömningar som Migrationsverket och domstolarna ska göra. Det kan jag inte göra.

Däremot kan jag förklara hur regelverket ser ut. Det ser ut på det sätt som jag förklarade tidigare: Om det finns en säkerhetsrisk beträffande en sökande och Säpo upptäcker detta och har information om det blir det regelmässigt nej. Sedan kan man överklaga till regeringen. Då är det jag som hanterar de frågorna. Jag kan försäkra Ludvig Aspling om att jag tar mycket allvarligt på de ärenden som kommer till regeringen och ser vilken

information som finns i de enskilda ärendena. Jag har hittills aldrig gått emot Säkerhetspolisens rekommendation i något enskilt medborgarskaps-ärende i den här delen. Om Säkerhetspolisen säger att det finns kopplingar till exempelvis terrornätverk och därför avråder från medborgarskap blir det ett nej rakt upp och ned.

Ludvig Aspling glider lite på vad det egentligen var som generaldirektören sa. Jag pekade på att påståendet i interpellationen om vad Mikael Ribbenvik sa inte är korrekt. Mikael Ribbenvik talade inte om något individuellt ansvar. Han uttryckte sig på ett helt annat sätt. Här glider Ludvig Aspling på sanningen. Det gör han förstås för att försöka göra en poäng. Det är inte första gången man ser just sverigedemokrater göra på det sättet. De tror att vi inte kontrollerar källan, men det gör vi ju. När vi ser ett sådant här påstående går vi till källan och ser vad det egentligen var som sas. Ni kommer inte att komma undan med den här typen av glidningar, utan vi kontrollerar sådant. Vi ser helt enkelt vad som egentligen har hänt och vad som har sagts. Generaldirektören pratar alltså inte om något individuellt ansvar utan uttrycker sig på ett helt annat sätt. Han uttrycker sig enligt min uppfattning precis om den praxis som gäller.

Fru talman! Nej, vi ska inte ha några säkerhetsrisker som svenska medborgare. Vi ska inte ha folk som begått krigsbrott eller andra svåra brott som svenska medborgare. Det finns ett regelverk för detta, och det tänker vi se till att upprätthålla.

Anf. 33 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag kan försäkra Morgan Johansson att det inte är så att vi glider på sanningen här med flit. Om det är så att jag har missuppfattat det ber jag om ursäkt för det. När jag såg intervjun med Mikael Ribbenvik var det för mig tydligt att det var så han uttryckte saken, men jag kan ha missuppfattat det.

Jag har en ytterligare fråga innan vi avslutar. Säkerhetspolisen visste vid tillfället han fick medborgarskap att Najah al-Shammari varit verksam inom Saddam Husseins armé delvis som general. Den andra omständigheten som gör den här historien lite märklig är att det namn som den här personen använder i Sverige inte är Najah al-Shammari, utan han har ett annat namn i folkbokföringen här.

Det innebär att han har ansökt om medborgarskap under falsk identitet och att svenska myndigheter kände till detta vid det tillfälle de beviljade medborgarskapet. Med tanke på det problem vi har med falska identiteter, varför finns det inte något absolut förbud mot att bevilja den här typen av medborgarskap? Han har faktiskt ett annat namn.

Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Om Ludvig Aspling antyder att Säkerhetspolisen inte gör sitt jobb vill jag nog påstå motsatsen. Säkerhetspolisen och Migrationsverket har ett väldigt nära samarbete om alla de ärenden som vi här har att hantera.

När Säkerhetspolisen upptäcker att det kan finnas oegentligheter slår man också larm. Min bild är den att Migrationsverket lyssnar väldigt noga till vad Säkerhetspolisen säger. Blir det sedan överklaganden går det till regeringen. Där har vi hittills i vart fall följt vad Säkerhetspolisen har sagt.

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

Jag kan naturligtvis inte gå in i enskilda ärenden. Det kan jag inte göra. Men jag kan försäkra Ludvig Aspling om att såväl Säkerhetspolisen som Migrationsverket tar mycket allvarligt på den här typen av ärenden. Sedan beror det på vilken information man har i det enskilda fallet. Det är myndigheterna som ska göra den bedömningen.

Ludvig Aspling tillstår sedan i debatten att han kan ha missuppfattat det. Det har han gjort enligt min uppfattning. Det finns ingen formulering om individuellt ansvar. Generaldirektören har i sitt uttalande hållit sig till den praxis som finns.

Hade Aspling inte glidit på sanningen som han nu har gjort kanske den här interpellationsdebatten aldrig kommit till stånd. Återigen: Vi kontrollerar källorna. Påstå inte någonting i en interpellation som sedan visar sig inte vara sant.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:171 om Kronofogdemyndighetens nedläggning av lokala kontor

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig vilka analyser jag har gjort av vad försämrad service kommer att innebära för dem som behöver Kronofogdemyndighetens service, särskilt personlig service, och vad försämrad tillgång till statlig service i Hälsingland och Hudiksvall innebär. Hon har också frågat om jag står fast vid att statlig närvaro ska minska i Hälsingland och om det kommer att skapas fler jobb på landsbygden när den statliga servicen försämras.

Jag har under 2019 besvarat liknande interpellationer i samma ämne. Frågorna är ställda mot bakgrund av att Kronofogdemyndigheten 2018 beslutade att omlokalisera sin verksamhet från bland annat Hudiksvall till Gävle och Sundsvall. Under 2018 beslutade Kronofogdemyndigheten också att flytta ca 80 årsarbetskrafter från Stockholm till andra orter efter ett regeringsuppdrag.

Inledningsvis vill jag åter understryka att regeringens politik ska komma hela landet till del. Både landsbygd, glesbygd och större städer ska kunna utvecklas. Statlig närvaro är en viktig fråga för att hela landet ska både leva och växa. Detta är regeringen och samarbetspartierna överens om.

Många myndigheter, däribland Kronofogdemyndigheten, ansvarar själva för verksamhetens organisering, inklusive sin kontorsstruktur. Regeringen ser emellertid att det behövs mer regional hänsyn när myndigheter fattar beslut om lokalisering. Regeringen har därför beslutat om en ny förordning om statliga myndigheters lokalisering som trädde i kraft den 1 juni 2019.

Regeringen har också under våren 2019 gett länsstyrelserna och Statskontoret flera olika uppdrag att ta fram underlag som nu ligger till grund för fortsatt arbete med fokus på den statliga närvaron i landet.

För att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet ansvarar Statens servicecenter från och med den 1 juni

2019 för en samlad organisation för lokal statlig service, där service avseende Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ingår.

I dag finns det 113 statliga servicekontor, bland annat ett i Hudiksvall. Med de fyra nya kontor som annonserades i regeringsförklaringen i september 2019 blir det 117 kontor i 110 kommuner. Regeringen har i budgeten för 2020 tillfört medel för att etablera ytterligare kontor. Just nu pågår förberedelser för att servicekontoren också ska ge service avseende Arbetsförmedlingen.

I slutet av december 2019 gav regeringen en utredare i uppdrag att föreslå nya orter för servicekontor. För att bidra till mer effektivitet och förbättrad tillgänglighet ska utredaren också föreslå fler myndigheters serviceverksamheter som kan samlas hos Statens servicecenter eller samlokaliseras med servicekontoren. Utredningen ska fokusera på just Kronofogdemyndigheten men även CSN, Lantmäteriet, Polismyndigheten och Trafikverket. Uppdraget ska slutredovisas den 16 november 2020. Arbetet med att utveckla den lokala statliga serviceorganisationen fortgår alltså.

Anf. 36 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Precis som finansministern säger har vi lyft fram den här frågan flera gånger, såväl jag som Lars Beckman från Moderaterna. Anledningen till att vi har gjort det är självklart att vi är väldigt missnöjda med men också besvikna över det beslut som har fattat av Kronofogdemyndigheten.

Det är ett helt undermåligt beslutsunderlag, inga konsekvensanalyser och över huvudet taget ett väldigt svårbegripligt ställningstagande. Kronofogdemyndigheten har bestämt sig för att lägga ned lokala kontor i såväl Hudiksvall som Mora och Arvika och centralisera sin verksamhet.

Verksamheten på de små lokala kontoren ska flytta till regionala storstäder. Ingen ort eller kommun utan högskola eller universitet ska kunna få ha ett kontor förlagt dit. Det är inte så att det finns uttalat vad det ska vara för sorts högskola eller universitet och vad de ska tillhandahålla för utbildning, utan det är just att det ska vara en högskola.

Dessutom har man bestämt att ingen ort eller kommun utan 28 000 invånare i tätorten heller ska få ha den här statliga verksamheten liggande där. Man hävdar också att man måste digitalisera mer. Det kan ju vara bra. Men digitalisering borde också kunna innebära decentralisering.

Av de bristande beslutsunderlagen kan man förstå hur det hela har gått till. Men det kan man också förstå av det uttalande som generaldirektören gjorde i en intervju, att de hade fått det politiska godkännandet innan de fattade beslutet.

Det är ett beslut som drabbar Hälsingland väldigt hårt och ekonomiskt utsatta värst. Att försöka få hjälp på plats genom personlig service blir så gott som en omöjlighet då resorna blir väldigt långa och kostsamma. Antingen får de åka 16 mil tur och retur till Sundsvall eller 30 mil tur och retur till Gävle.

Även företagen kommer att få det svårare att få sina pengar indrivna, och det kommer dessutom att bli dyrare. Förutom att den statliga servicen dras bort från Hälsingland och Hudiksvall och resvägarna blir längre blir det också en ineffektivare verksamhet. Avstånden för delgivning, som är en stor och omfattande verksamhet, blir så mycket större och restiden så mycket längre. Även lokalkännenheten försämras och den lokala och re-

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

gionala arbetsmarknaden undergrävs.

Egentligen innebär beslutet inte ens en besparing. Lokalkostnaderna kommer att bli högre, resvägarna betydligt längre och möjligheterna att åka ut på till exempel delgivning försvåras och kommer att ta mycket längre tid.

Hudiksvalls kommun har försökt att få en dialog med myndigheten i efterhand, för lämpligt nog verkade myndigheten ha glömt att samverka inför sitt beslut. Den dialog som Hudiksvalls kommun har försökt att ha med myndigheten kan man konstatera har varit som att prata med en vägg.

Socialdemokraterna gick till val på att förbättra servicen och den statliga närvaron och att öka antalet jobb på landsbygden. Men i det här fallet blir det precis tvärtom: Hela Hälsingland ställs som sagt utan myndighetens närvaro.

Det är därför jag har ställt de här frågorna till finansministern. Vilka analyser har man gjort av den försämrade servicen i Hälsingland och Hudiksvall? Har man över huvud taget gjort någon analys från Finansdepartementets sida av vad det här kommer att innebära för den som behöver fogdens service? Jag har också frågat ministern om hon anser att detta skapar fler jobb på landsbygden och om hon står fast vid att den statliga närvaron ska minska i Hälsingland. Tyvärr, fru talman, verkar det vara så.

Jag får återkomma i mitt nästa inlägg med anledning av de dåliga beslutsunderlagen.

Anf. 37 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! I den här frågan har Ulla Andersson och jag jobbat tillsammans och fortsätter att jobba tillsammans.

Vi var och besökte Kronofogden i Hudiksvall. Vi satt ned med medarbetarna, och vi frågade vilka arbetsuppgifter man utför. Jag skulle nog säga att vi så gott man kan tog reda på om det här är ett bra eller ett dåligt beslut.

Redan när man läser den utredning som ligger till grund för beslutet ser man att det finns stora brister. Men efter att ha suttit ned med medarbetarna blir man ännu mer förvånad.

Jag tror att den som har skrivit finansministerns svar, som finansministern har stått och läst upp, skulle behöva sätta sig in i verksamheten. Den praktiska konsekvensen av beslutet blir alltså att den som bor i Hudiksvall ska ta sig till ett kontor i Sundsvall för att sedan ta en tjänstebil och åka tillbaka till Hälsingland, uppåt 30 mil, för att sedan, när arbetsdagen är slut, köra tillbaka till Sundsvall och efter det åka hem till Hudiksvall.

Det är dåligt ur arbetstidssynpunkt, det är dåligt ur medarbetarsynpunkt, det är dåligt ur miljö- och klimatsynpunkt och det är svårt att se någon besparing. I den utredning som finns har man inte sagt att man ska säga upp någon. Det ska inte vara färre medarbetare. Den enda konsekvensen blir försämrad service för alla dem som bor i Hälsingland. Det blir sämre lokalkännedom, och det blir sämre personkännedom. Ur alla aspekter blir det sämre.

Fru talman! Det blir inte heller någon besparing. De personer som jobbar i Hudiksvall behöver naturligtvis en kontorsplats i Sundsvall. Jag kan upplysa finansministern om att det är högre lokalkostnader i Sundsvall än i Hudiksvall. Det finns ingen besparing.

Finansministern har skrivit under svaret till oss, där det bland annat sägs att man ska använda statens servicecenter. Men det är inte de arbets-

uppgifterna vi pratar om. Det är inte de som är majoriteten av de jobb som utförs, utan det är precis som Ulla Andersson säger: Det handlar om delgivning och andra verksamheter. Det kan till exempel vara fastighetsförsäljningar. Det gjordes klart för oss under vårt besök i Hudiksvall att detta exempelvis innebär att den som ska buda på en fastighet måste ta sig till Sundsvall, eftersom det här sker i Kronofogdens lokaler.

Den som är i behov av tjänsterna, den som är skuldsatt och behöver komma i kontakt med Kronofogden, kanske inte ens har pengar för att ta sig till Sundsvall. Det är naturligtvis därför de här personerna finns i Kronofogdens register; de har en väldigt dålig ekonomi.

I en tidigare interpellationsdebatt sa finansministern: Jag kan inte styra myndigheterna. Regeringen kan inte bestämma kontorslokaliseringen.

Nu har jag noterat att regeringen har gjort en överenskommelse med Centerpartiet när det gäller Arbetsförmedlingen. Där har man i regleringsbrev sagt till Arbetsförmedlingen att den ska finnas närvarande i hela landet. Uppenbarligen är det så att finansministern och regeringen inte behöver vara viljelösa, utan de kan i regleringsbrev beordra sina myndigheter att agera.

Om finansministern tyckte att det här var en viktig fråga och att det skulle finnas en god samhällsservice i Hälsingland skulle man alltså i ett regleringsbrev kunna agera precis på samma sätt som man har gjort med Arbetsförmedlingen.

Min enkla fråga är: Kommer finansministern att agera?

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Många av de synpunkter som Lars Beckman och Ulla Andersson framför är synpunkter på saker som varken Sveriges regering eller Sveriges riksdag styr över. Det är sådant som Kronofogdemyndigheten själv styr över. Dessa frågor tror jag är bäst lämpade att ställa till Kronofogdemyndigheten och dess generaldirektör. Det finns goda möjligheter för riksdagsledamöter att på olika sätt göra detta.

Det handlar till exempel om att personer som arbetar i Hudiksvall och ska utföra arbete där först behöver åka till kontoret i Sundsvall för att sedan åka tillbaka. Om man har arbetet organiserat på det sättet på Kronofogdemyndigheten eller inte bör naturligtvis diskuteras med Kronofogdemyndighetens generaldirektör. Jag kan berätta från min erfarenhet av att vara överdirektör på Skatteverket att så jobbade vi i alla fall inte där.

Detta är två frågor. Den ena handlar om arbetstillfällena, och den andra handlar om servicen. Vad gäller servicen är det i genomsnitt tre besök om dagen på Kronofogdemyndighetens kontor i Hudiksvall. Det har varit ett stadigt minskande antal besök.

Kronofogdemyndigheten för nu intensiva diskussioner med servicekontorsstrukturen om möjligheterna att ingå där. Det är också en av de saker som personen som ska se över servicekontorsnätet arbetar med. Det här är en av de myndigheter som man tittar närmare på när det gäller möjligheten att ingå i servicekontorsnätet.

Servicekontor finns i Hudiksvall, så om det är så att Kronofogdemyndigheten kommer att ingå i den strukturen försämras inte servicen för personer i Hudiksvall. Den kan tvärtom komma att förbättras eftersom servicekontoret har bättre öppettider än Kronofogdens kontor i Hudiksvall.

Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Finansministern kan inte styra över om personalen i Hudiksvall ska behöva åka till Sundsvall på morgonen eller inte – det förstår vi också.

Men det är ändå så att finansministern har godkänt beslutet redan från början på de bristfälliga beslutsunderlag som har funnits – helt utan konsekvensanalyser.

Jag har aldrig någonsin hört någon förklara hur man ens har kommit fram till att det måste vara 28 000 invånare i en tätort för att Kronofogdemyndigheten ska ha sin service där. Jag har aldrig någonsin hört någon förklara varför det måste finnas en högskola i kommunen för att Kronofogdemyndigheten ska ha sin service där.

Vi kan se att i Uppsala, där man har ett universitet, har Kronofogdemyndigheten stora besvär att rekrytera personal. Men i Hudiksvall, där man har distansutbildning från Högskolan i Gävle, har man inga problem alls med att rekrytera personal. Beslutsunderlaget håller helt enkelt inte ihop.

Visst, man har tre till fem spontanbesök per dag i Hudiksvall. Det är spontanbesök. Men man har ju också helt andra arbetsuppgifter, till exempel delgivning. Man är ute på 250–300 ärenden i veckan. Det är ärenden som hjälper människor som är skuldsatta, för när Kronofogden kommer dit inser de att de har stora problem. Ibland är det till och med så att man löser ut det hela och kan fixa en avbetalningsplan.

Nu kommer det att bli längre resor och högre kostnader. Företag kommer kanske ibland till och med att få avstå indrivning på grund av att det blir dyrare att driva in de pengar som behövs för att betala skulden.

I Hudiksvall är det nästan lika många gäldenärer som i Sundsvall. Ändå är det en självklarhet att det är just Hudiksvall och Hälsingland som ska stå utan servicen från Kronofogden. Man kan säga att det är lite av en diskriminering både mot borgenärer och gäldenärer om ett så pass stort landskap som Hälsingland blir utan kronofogdekontor. Småland, till exempel, har fyra kontor. Skåne, som är väldigt litet till ytan, har tre. Halland har två, och Bohuslän har två om man räknar in Göteborg. Till och med ett litet landskap som Blekinge har ett kontor, och det tycker jag att de ska ha. Men jag tycker också att Hälsingland borde få ha det.

Jag tycker att det vore fint om finansministern kunde säga som det väl egentligen är – ja, vi har godkänt det här beslutet, och därför kommer det att ligga fast – i stället för att gömma sig bakom Kronofogdemyndigheten. Jag tycker också att hon kunde erkänna att beslutsunderlagen kanske inte var så bra.

Vi har fattat ett flertal beslut efteråt där vi försökt få myndigheter att inse att de ska vara placerade runt om i hela landet. Då kanske man kunde uppdra till Kronofogdemyndigheten att titta över detta beslut en gång till – eller, som Lars Beckman sa, titta över regleringsbrevet och ge en tydlig styrsignal: Nu får ni nog ta en annan väg här.

Digitalisering kan lika gärna innebära decentralisering. Dessutom borde en verksamhet som ska bli dyrare av en flytt inte vara något som en finansminister gillar.

Jag tycker att det finns hur många anledningar som helst att ändra det här beslutet. Det finns inget som säger att beslutet är bra. Jag rekommenderar återigen en läsning av de undermåliga beslutsunderlagen och av de

politiska inriktningsbeslut som regeringen har fattat och som går på tvärs mot det här beslutet. Man kan ändra sig. Det kan också bli bra. Det skulle bli himla bra för Hälsingland.

Prot. 2019/20:75
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 40 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Om man vill att det ska finnas en god samhällsservice och en statlig närvaro i hela Sverige ska man naturligtvis som minister och regering agera när myndigheten går emot den viljan. Eller så, fru talman, tycker man att det är bra. Stå då upp för det, precis som Ulla Andersson säger!

Det är 5 200 gäldenärer i Hälsingland som berörs av det här beslutet. I Sundsvall är det ungefär lika många.

När det gäller fastighetsförsäljningarna, som jag nämnde i mitt inlägg, är det ungefär ett försäljningstillfälle i månaden i Hudiksvall med fyra till sex försäljningar där man måste vara på plats. Det är klart att det blir en försämring om man sedan måste resa till Sundsvall.

Jag tycker ändå att finansministern kan ge uttryck för om hon tycker att detta är ett bra eller dåligt beslut. Går det i linje med regeringens och dess samarbetspartiers ambitioner att staten ska ha en hög närvaro? Stå då upp för det och säg att ni tycker att det är bra att Kronofogden lämnar Hälsingland och att 5 200 gäldenärer får längre till sin myndighet!

Säg annars: Nej, vi tycker inte att det är bra att det blir en sämre statlig närvaro. Vi tycker att det är dåligt att det blir en sämre statlig service. Precis så agerade ni med Arbetsförmedlingen. Där har det såvitt jag förstått gått ut en tydlig styrsignal från regeringen: Ni ska inte lägga ned kontor. Ni ska till och med öppna kontor. Det ska finnas en statlig närvaro.

Jag skulle vilja veta om finansministern tycker att detta är ett bra eller ett dåligt beslut.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Låt mig vara mycket tydlig mot Ulla Andersson: Detta är inte ett beslut som godkänns eller inte godkänns av regeringen. Kontorsstrukturen är någonting som Kronofogdemyndigheten fattar självständiga beslut om. Är det alltså ett beslut som regeringen godkänner? Svaret är nej. Detta är självständiga beslut för generaldirektören.

Vilka riktlinjer som Kronofogdemyndigheten har för sin kontorsstruktur är generaldirektören bäst skickad att svara på. Det finns goda möjligheter för riksdagsledamöter att ställa de frågorna till myndigheten. Det är inte så att en minister gömmer sig bakom detta, utan det är så här regelverket ser ut.

Däremot är regeringen tydlig med att myndigheter, inklusive Kronofogdemyndigheten, ska ge service i hela landet och också att det ska finnas jobb i hela landet. Kronofogdemyndigheten har också flyttat 80 årsarbetskrafter från Stockholm till andra delar av landet.

För Lars Beckman vill jag påpeka att Moderaterna under alla de år då man satt i alliansregeringen inte lade sig i enskilda myndigheters kontorsstruktur. Vi såg också under de åren att antalet statliga jobb i landet krympte. Det är inte heller så att Moderaterna, vad jag känner till, i riksdagen föreslår att riksdag och regering ska ta över kontorsstrukturen på enskilda myndigheter. Därmed faller Lars Beckmans kritik tämligen platt till marken.

Den här regeringen har varit tydlig gentemot myndigheter med att det ska finnas både god service och arbetstillfällen i hela landet. Jag kan också konstatera att antalet statliga arbetstillfällen i Gävleborgs län, där Hudiksvall ligger, under de senaste tio åren har ökat med 10 procent. Det är naturligtvis en välkommen utveckling.

Jag hoppas naturligtvis också att de diskussioner som nu förs mellan Kronofogdemyndigheten och Statens servicecenter faller väl ut, så att det finns möjligheter för medborgare runt om i hela Sverige att ta del av den goda servicen från Kronofogdemyndigheten via servicekontoren.

Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! I regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen skriver regeringen att Arbetsförmedlingen ska erbjuda likvärdig service i hela landet för arbetssökande och arbetsgivare. Arbetsförmedlingen ska också säkerställa en fungerande verksamhet i hela landet, står det.

Det är väl klart att regeringen, om den så vill, kan styra hur myndigheter ska förlägga sin service till medborgarna. Och visst är det så att detta beslut är förankrat politiskt. I alla fall har generaldirektören sagt det, innan hon gick ut och talade om att det här skulle ske.

Riktlinjer är generaldirektörens beslut, säger finansministern. Ja, så är det. Men man kan ju från en regerings sida tycka att riktlinjer är fel och i ett regleringsbrev påtala att man inte tycker att en statlig verksamhet ska bedrivas så att orter utan 28 000 människor i tätorten ska stå utan statlig service eller att kommuner utan högskola ska göra det.

Detta är inte ett rimligt beslut, och det går på tvärs mot vad Socialdemokraterna gick till val på. Jag tycker att det är märkligt att man inte kan styra bättre utifrån det man säger politiskt. Jag skulle vilja säga att det är ett svek. Varför ska ett landskap som Hälsingland ställas utan denna service? Det drabbar såväl borgenärer som gäldenärer. Det är företag som kommer att få svårare att få betalt, och det är gäldenärer som kommer att få svårare att bli av med sin skuld. Det kommer att öka kostnaderna för myndighetens verksamhet, och det kommer att öka kostnaderna för dem som är beroende av servicen.

Man kan decentralisera verksamhet. Det borde man göra i det här fallet. Hudiksvall och Hälsingland behöver statlig service.

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Ja, det ska finnas god statlig service från alla myndigheter runt om i hela landet. Kronofogdemyndigheten är en viktig myndighet, och självklart ska det finnas god service. Den kan ges digitalt och per telefon, och självklart kan det också finnas behov av personliga besök.

Här har regeringens inriktning att det ska finnas god service i hela landet varit väldigt tydlig. Det är därför vi har byggt ut servicekontoren och nu också tittar över möjligheten att hjälpa fler myndigheter att kunna bli del av den strukturen. Vi har också centraliserat den till mer av en samordnad organisation, jämfört med hur det var tidigare, för att på ett bättre sätt kunna utveckla den.

Nu säger Ulla Andersson att detta kommer att leda till en sämre service i Hudiksvall, men vi vet ju inte utfallet än. Om Kronofogdemyndigheten blir en del av servicecenterorganisationen kan ju öppettiderna utökas via

servicekontoren, och då finns det fler möjligheter att göra spontanbesök än vad det gör i dag.

Prot. 2019/20:75
14 februari

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2019/20:228 om välfärdsbedrägerier med samordningsnummer

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mikael Strandman har frågat mig om samordningsnummer. Han undrar bland annat om de problem som rapporterats kring samordningsnummer inte kräver skyndsamma åtgärder samt varför inte en större informations- och utbildningsinsats har gjorts för att förklara och upplysa om vad ett samordningsnummer är.

Det är uppenbart att kunskapen om samordningsnummer är mycket låg i samhället och att den behöver bli bättre. Regeringen beslutade därför redan 2017 om ett uppdrag till Skatteverket att bland annat vidta åtgärder för att förbättra kunskapen om samordningsnumren hos olika aktörer och hos enskilda. Inom ramen för detta uppdrag har Skatteverket bland annat inhämtat och tagit del av andra myndigheters och organisationers erfarenheter av samordningsnummer.

Flera åtgärder vidtogs även av Skatteverket för att förbättra och utöka den information som myndigheten själv tillhandahåller om samordningsnummer. Skatteverket har också haft flera nätverksmöten tillsammans med andra myndigheter där gemensamma frågor om samordningsnummer har diskuterats, och insatser har genomförts för att förbättra dagens hantering av numren.

Den debatt som har varit om samordningsnummer den senaste tiden visar dock att det fortfarande finns skäl att klargöra vad ett samordningsnummer är och vad det inte är.

Samordningsnummer är en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Ett samordningsnummer kan tilldelas efter begäran av en myndighet om den myndigheten i sin verksamhet behöver ett nummer för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer.

Ett samordningsnummer ger inte några rättigheter eller förmåner i sig. Det är inte samordningsnumret som berättigar till utbetalningar från välfärdssystemen eller ger rätt till hälso- och sjukvård i Sverige. Samordningsnumret är inte ett arbetstillstånd och ger inte heller rätt att resa in i Sverige eller att vistas här. Ett samordningsnummer är dessutom inte tillräckligt för att någon ska kunna öppna ett bankkonto.

Samordningsnummer fyller däremot en viktig funktion genom att bland annat tillgodose myndigheters behov av en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige men som ändå behöver registreras.

Systemet med samordningsnummer har dock brister i dag, och regeringen har tillsatt en utredning som ska göra en större översyn av systemet. Men åtgärder behöver också vidtas tidigare än så. Regeringen har därför nyligen remitterat en promemoria med förslag som syftar till att skärpa systemet med samordningsnummer. Det handlar bland annat om att perso-

ner med samordningsnummer ska kunna avregistreras automatiskt efter fem år om ett fortsatt behov av numret inte har anmälts. En enskild som anmäler ett fortsatt behov kan då behöva inställa sig personligen.

Samtliga personer som tilldelats samordningsnummer före 2016 ska enligt förslaget avregistreras vid utgången av 2021, om inte en myndighet eller den enskilde har anmält att det finns ett fortsatt behov av numret. Avregistrering ska även kunna ske när det finns särskilda skäl för det, till exempel om en person har tilldelats ett nummer på felaktiga grunder. Vidare införs krav på att aktuell kontaktadress till den enskilde ska anmälas till Skatteverket.

De förslag som nu har remitterats innebär sammantaget en omstart av hela systemet med samordningsnummer. Omstarten görs på ett ordnat sätt med hänsyn till behovet av att undvika personförväxlingar och att behålla historisk information.

Anf. 45 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Tack för svaren, finansministern! De visar dock att regeringen inte har en ärlig vilja att komma till rätta med de stora problem som det nonchalanta utfärdandet av samordningsnummer ger upphov till.

Samordningsnummer tillkom för att svenska myndigheter skulle kunna hantera utländska medborgare i sina system. Så länge det användes för att utländska medborgare skulle kunna fullgöra sina skyldigheter mot staten var kanske kravet på identitet inte särskilt viktigt. Det handlade ju om att de utländska medborgarna skulle kunna betala skatt och så vidare. Men i samma stund som innehavaren av samordningsnumret kunde börja använda det för att via andra intyg tillgodogöra sig välfärdstjänster blev kravet på en säker identifikation och en unik identitet jätte viktigt.

Finansministern säger i sitt svar att samordningsnummer i sig inte ger rätt till välfärdsförmåner och andra rättigheter. Ingen har påstått något annat. Precis som med personnummer krävs det andra typer av intyg för att få ta del av välfärdsförmånerna. Det är alltså ett ganska konstigt uttalande. Ett personnummer ger inte tillgång till exempelvis sjukersättning eller arbetslöshetsersättning. Det måste alltid kombineras med någon annan form av intyg. På samma sätt är det med samordningsnummer.

Sverige har i dag stora problem med ett parallellsamhälle. Utländska medborgare utnyttjas under slavliknande förhållanden, seriösa företag som följer lagar och regler konkurreras ut och dessutom sker enorma välfärdsbedrägerier, som är en av orsakerna till att de som verkligen behöver samhällets stöd inte får det. Samordningsnummer är en viktig komponent i den kedja som har lett till att parallellsamhället har skapats. Samordningsnummer är ett grundfundament för det.

Det första man måste göra för att komma till rätta med detta Skuggsverige och dessa välfärdsbedrägerier är att fastställa en unik och säker identitet på de människor som befinner sig i och verkar i landet. Det måste ske genom personlig inställelse, legitimation och biometriska data.

Givetvis måste även resten av länkarna i kedjan styras upp. Till exempel måste myndigheter kunna meddela varandra när felaktigheter upptäcks. Myndigheterna måste kunna följa upp intyg av olika slag, till exempel för att se att det verkligen finns en riktig anställning bakom anställningsintyget, att det inte är fejkat. När en arbetsgivare i dag ansöker om någon form av anställningsstöd hos Arbetsförmedlingen kollar Arbetsför-

medlingen inte ens att det finns ett årsbokslut hos företaget, att det verkligt finns en verksamhet. Alla delar i kedjan måste styras upp.

Den så kallade omstart som finansministern talar om kommer enligt polisen, företrädare för Skatteverket och andra experter inte att ge annat än marginella effekter. Större delen av samordningsnumren utfärdas nämligen inte på grund av att en enskild person kontaktar Skatteverket för att få ett samordningsnummer. Beställning av samordningsnummer görs i stället av arbetsgivare som säger att man har anställt en person som man ska betala ut lön till och att man därför begär ett samordningsnummer av Skatteverket.

Även andra myndigheter är med och skapar de här samordningsnumren.

Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Skulle man via samordningsnumren helt kunna stoppa att människor utnyttjas under slavliknande förhållanden eller välfärdsbedrägerierna borde systemet naturligtvis avskaffas omedelbart. Det är dock inte min bedömning. Mycket av den brottslighet som vi ser i dag beror inte på samordningsnummer. Det är helt andra saker som ligger bakom. Väldigt mycket av den brottslighet och det utnyttjande som vi ser i dag skulle fortsätta även om vi inte hade samordningsnummer.

Bedömningen är att de välfärdsbedrägerier som har sin grund i att personer har samordningsnummer är försumbara, enligt Delegationen för korrekta utbetalningar. Det kan bekräftas av de uppgifter som riksdagens utredningstjänst har tagit fram om att Försäkringskassan betalar ut 56 miljoner kronor till personer med samordningsnummer. Vi får alltså anta att det mesta är korrekta utbetalningar. I relation till andra bedrägerier när det gäller välfärdssystemen kan det alltså inte röra sig om annat än en marginell företeelse.

Att kräva personlig inställelse för att få samordningsnummer skulle göra det komplicerat för många myndigheter, eftersom en inte oväsentlig andel av samordningsnumren ges till personer som inte befinner sig i Sverige, som aldrig har befunnit sig i Sverige och som inte heller har för avsikt att befinna sig i Sverige. Man kan ändå behöva ha kontakt med svenska myndigheter. Det är myndigheters behov av samordningsnummer som styr vem som behöver ett sådant.

Med det förslag på omstart av systemet som regeringen har föreslagit kommer en majoritet av de samordningsnummer som i dag finns att löpande raderas från systemet. Det blir en tydlig förändring från hur det är i dag när samordningsnummer är eviga och Skatteverket inte har möjlighet att radera dem om man upptäcker felaktigheter. Det är konstigt att det har kunnat vara på det sättet.

Anf. 47 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Återigen: Samordningsnumren i sig är inte det enda som måste rättas till, utan det behöver även alla andra kedjor i systemet. Vi ska dock ha klart för oss att det har delats ut 900 000 samordningsnummer sedan millennieskiftet. Man räknar med att vid 45 procent av dessa har man inte en säkert fastställd identitet.

Jag tycker att det är lite absurt att vi ska stå här i kammaren och debattera huruvida folkbokföring ska ske och att landet ska kunna veta vilka

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

personer som är här och får utnyttja systemet. Det ska vara korrekt. Detta borde inte vara föremål för debatt här, utan det är en administrativ teknikalitet som egentligen bara borde fungera. Här låter det nästan som om vi diskuterar huruvida det är viktigt eller inte att vi kan fastställa vilka personerna i Sverige är och om de har en eller flera identiteter.

Flera experter, företrädare för såväl polisen som Skatteverket och andra, säger att den omstart som ni gör inte kommer att få annat än marginella effekter. Det som dessa experter säger behöver göras kan delas upp i tre steg.

Först och främst måste vi kunna fastställa identiteten och se till att det är en unik identitet, att inte en person kan ha tio olika identiteter. Sedan måste naturligtvis även myndigheterna kunna prata med varandra när de upptäcker ett fel hos någon person. Det får de inte göra i dag på grund av sekretessen, vilket de kriminella utnyttjar. Slutligen måste myndigheterna även följa upp och göra efterkontroller. Om ett företag exempelvis ansöker om anställningsstöd för en person måste man göra en efterkontroll för att se att det verkligen handlar om en riktig anställning och inte en fejkad sådan.

Det som möjliggör allt detta, hela parallellsamhället och det Skuggsverige som vi har, är den nonchalanta inställningen att dela ut samordningsnummer utan att kräva personlig inställelse eller att personen uppvisar giltig identitetshandling och att man inte har biometriska data.

Min fråga till finansministern är: Kommer ni att göra en plan för hur ni på sikt ska komma till rätta med detta? Jag förstår att man inte kan göra det här över en kort tidsperiod eftersom det handlar om så många nummer, men man måste ändå börja planera för hur man ska få ordning på svensk folkbokföring.

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det här var mer än lovligt förvirrat. Mikael Strandman tycks ha uppfattningen att alla som har samordningsnummer befinner sig i Sverige. Så är det inte. Han säger att vi behöver folkbokföring och ha register över vilka som befinner sig här.

Hela idén med samordningsnummer är att de ges till personer som inte befinner sig långvarigt i Sverige. Bor man i Sverige är man folkbokförd och då har man personnummer. Har man ett samordningsnummer är man inte stadigvarande i Sverige. Det är omöjligt. Är man stadigvarande i Sverige och bor här är man folkbokförd och har ett personnummer.

Det finns visserligen brister i folkbokföringen, och den behöver stramas upp. Regeringen har varit tydlig med det gentemot Skatteverket och gett dem nya verktyg och nya resurser för att folkbokföringen ska bli bättre. Det är viktigt att människor är korrekt folkbokförda och att man har koll på vilka som befinner sig i landet.

Oj, vad konstigt att det finns människor med ostyrkt identitet som har ett samordningsnummer! Det är inte så konstigt om man vet varför det förhåller sig så. Det är ju för att polisen behöver ha koll på personer som kan befinna sig i Sverige eller är misstänkta för brott i Sverige men där man inte har styrkt identiteten. Anledningen till att vi har samordningsnummer med ostyrkt identitet är alltså för att underlätta polisens arbete, till exempel när en person är misstänkt för ett brott i Sverige eller sitter häktad i Sverige.

Om personer med samordningsnummer har ostyrkt identitet framgår detta mycket tydligt i registren, så att de inte riskerar att sammanväxlas med personer som har samordningsnummer som är styrkta.

Att man behöver ha bättre koll på vilka som får anställningsstöd kan jag till fullo hålla med om. Det har dock ingenting med frågan om samordningsnummer att göra.

Jag tror verkligen inte att vi ska vara naiva. Det låter som om Mikael Strandman menar att om vi stramar upp systemet med samordningsnummer kommer vi att kunna bekämpa skuggsamhället i Sverige. Det är viktigt att ha ordning och reda på samordningsnummer på ett annat sätt än vad vi har i dag, men vi ska inte tro att detta kommer att lösa problemet med skuggsamhället. Där behövs helt andra resurser, såsom bättre kontroll, bättre samarbete mellan myndigheter och ökade resurser till hela rättskedjan. Regeringen arbetar precis med detta.

Anf. 49 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Om samordningsnummer kan användas för att tillskansa sig olika välfärdstjänster måste finansministern ändå vara överens med mig om att det är viktigt att det går att fastställa identiteten på personen i fråga. En person ska heller inte kunna tillskansa sig tio olika identiteter. Våra system är inte tänkta att hantera en sådan situation.

Visst förstår jag att en hel del av dessa samordningsnummer gäller personer som inte befinner sig i Sverige. Men när det gäller de som verkar i Sverige och kan utnyttja välfärdsförmåner och liknande måste vi ändå kunna veta vilka de är och att de har rätt till det här.

Jag håller med om att det finns en massa andra saker som vi också behöver styra upp. Exempelvis måste vi, som jag sa tidigare, lätta på sekretessen mellan myndigheter. När en felaktighet uppstår måste de kunna larma till en annan myndighet. Man måste också kunna kontrollera mycket mer noggrant att det verkligen finns riktiga företag bakom anställningarna när företag ansöker om olika former av anställningsstöd.

Om man inte styr upp att det finns en säker identitet på dem som verkar i Sverige kan vi nog inte lösa de andra delarna i kedjan.

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Självklart ska vi ha identitet på dem som har samordningsnummer, om det inte handlar om ett samordningsnummer där polisen eller andra myndigheter behöver det i exempelvis brottsbekämpande syfte. Därför har myndigheter skyldighet att kontrollera identitet på personer som man begär samordningsnummer till. Denna kontroll behöver uppenbarligen skärpas hos vissa myndigheter.

Däremot låter det återigen på Mikael Strandman som om samordningsnummer ger rättigheter till välfärdstjänster. De ger inga som helst rättigheter till några välfärdstjänster. Alla myndigheter som exempelvis ger sjukvård, eller Försäkringskassan som betalar ut olika stöd, har naturligtvis en skyldighet att ha koll på om personerna har rätt till att få dem, oavsett om de har samordningsnummer eller personnummer. Det är inte så att alla människor som har personnummer också har rätt till välfärdstjänster eller olika former av stöd eller bidrag.

Det är naturligtvis oacceptabelt om personer har flera olika identiteter. Därför har Skatteverket infört en ny applikation i sina datasystem så att

man inte ska kunna använda samma identitetshandlingar för att få ut flera olika samordningsnummer. Därutöver behöver polisen fortsätta sitt intensiva arbete för att bekämpa olika former av brottslighet, inklusive att personer befinner sig illegalt i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2019/20:255 om problem med samordningsnummer

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat mig varför jag inte har presenterat några förslag som innebär att samtliga samordningsnummer i närtid återkallas och verifieras i syfte att få kontroll över problematiken och om jag har för avsikt att återkomma med ytterligare och mer effektfulla åtgärder framgent för att stoppa missbruket av samordningsnummer.

Jag välkomnar den debatt som varit om samordningsnummer den senaste tiden och de frågor som Niklas Wykman nu har ställt. Det är uppenbart att kunskapen om samordningsnummer är mycket låg i samhället, och det finns därför skäl att klargöra vad ett samordningsnummer är och vad det inte är.

Samordningsnummer är en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Ett samordningsnummer kan tilldelas efter begäran av en myndighet om den myndigheten i sin verksamhet behöver ett nummer för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer.

Ett samordningsnummer ger inte några rättigheter eller förmåner i sig. Det är inte samordningsnumret som berättigar till utbetalningar från välfärdssystemen eller ger rätt till hälso- och sjukvård i Sverige. Samordningsnumret är inte ett arbetstillstånd och ger inte heller rätt att resa in i Sverige eller att vistas här. Ett samordningsnummer är dessutom inte tillräckligt för att någon ska kunna öppna ett bankkonto.

Samordningsnummer fyller däremot en viktig funktion genom att bland annat tillgodose myndigheters behov av en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige men som ändå behöver registreras. Detta behov finns även om det råder osäkerhet om personens identitet, exempelvis när en person ska registreras i misstankeregistret eller i beskattningsdatabasen.

För cirka hälften av alla samordningsnummer råder osäkerhet om personens identitet, och myndigheternas behov av dessa så kallade ostyrkta samordningsnummer är således inte obetydligt. Det framgår dock tydligt i folkbokföringsregistret vilka nummer som är styrkta och vilka som inte är styrkta.

Men systemet har i dag brister, och det är nödvändigt att strama upp reglerna för att våra register ska innehålla korrekt och aktuell information. Samordningsnummer ska vara korrekt utfärdade, och personer som felaktigt har tilldelats ett nummer ska avregistreras.

Finansdepartementet har därför nyligen remitterat en promemoria med förslag som syftar till att skärpa systemet med samordningsnummer. Det handlar bland annat om att personer med samordningsnummer ska kunna

avregistreras automatiskt efter fem år om ett fortsatt behov av numret inte har anmälts. En enskild som anmäler ett sådant fortsatt behov kan då behöva inställa sig personligen. Samtliga personer som tilldelats samordningsnummer före 2016 ska enligt förslaget avregistreras vid utgången av 2021 om inte en myndighet eller den enskilde har anmält att det finns ett fortsatt behov av numret.

Men avregistrering ska även kunna ske tidigare än så. Skatteverket föreslås kunna besluta om avregistrering om det finns särskilda skäl för det, till exempel om en person har tilldelats ett nummer på felaktiga grunder. Vidare införs krav på att aktuell kontaktadress till den enskilde ska anmälas till Skatteverket.

De förslag som nu har remitterats innebär sammantaget en omstart av hela systemet med samordningsnummer. Omstarten görs på ett ordnat sätt med hänsyn till behovet av att undvika personförväxlingar och att behålla historisk information.

Avslutningsvis vill jag nämna att regeringen även har tillsatt en utredning som ska se över hela systemet med samordningsnummer. Utredningen redovisar sitt uppdrag senast den 1 april 2021.

Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Sverige har en rad problem, utmaningar och större och mindre kriser att hantera. Jag är den förste att vara ödmjuk inför att en finansminister i det läget är både stressad och pressad. Magdalena Andersson har haft ansvar för Sverige sedan slutet av 2014. Det var inte så att Sverige då var ett perfekt och problemfritt land, men problemen har sedan Magdalena Andersson blev finansminister accelererat i hög takt.

En del av det, fru talman, beror givetvis på saker som har hänt i omvärlden bortom Magdalena Anderssons påverkan. Mycket beror dock på att Magdalena Andersson inte har agerat eller har agerat senfärdigt.

I frågan om samordningsnummer är det svårt att tro på finansministerns framställning, det vill säga att dessa nummer inte skulle ha någon betydelse för att få tillgång till välfärdstjänster och att de mer eller mindre skulle vara helt ofarliga. Detta är svårt att tro på mot bakgrund av den verklighet vi har, fru talman, och den rapportering som alla kan ta del av i medierna där polis, tull och andra myndigheter säger att en och samma person kan ha flera olika identiteter och att hundratusentals personer har en ostyrkt identitet.

Om de här numren inte hade någon betydelse för välfärdstjänster och tillgång till det svenska samhället eller möjligheten att genom brott och bedrägerier tillskansa sig fördelar i och utnyttja det svenska samhället är det väldigt konstigt att det är en så hög efterfrågan på dessa nummer. Varför vill så många människor ha numren? Varför handlas det och fuskas med numren om de inte har något värde?

Det är alldeles uppenbart att finansministern inte ser verkligheten som den är när hon hävdar att det är bra att vi har den här debatten eftersom det finns en brist på fakta. Finansministern har ju i medierna tydligt hävdat att jag och andra som har uppfattningen att vi behöver styra upp systemet mer noggrant saknar kunskap och så vidare.

Fru talman! Det är inte så trovärdigt att det är vår kunskap som brister. Det är nämligen alldeles uppenbart att de här numren används för att på olika sätt tillskansa sig fördelar, begå brott mot människor eller på olika

sätt utnyttja det svenska samhället på ett sätt som det inte är tänkt. Detta skapar stor osäkerhet.

Fru talman! Det som kanske allra mest talar emot finansministerns egen retorik är ju att hon – trots att dessa nummer inte sägs vara så viktiga, inte spelar någon roll och inte har någon betydelse – väljer att gå fram med förslag som vi har argumenterat för och gör en åtstramning av systemet. Det hänger inte ihop.

Min samlade bedömning är att svenska folket är mycket trötta på den typen av politisk retorik. Här är det alldeles uppenbart att vi har ett problem, och jag är den förste att berömma finansministern för att man nu åtgärdar delar av problemet.

Jag vill ha den här debatten för att ge ett erbjudande om att åtgärda *hela* problemet. Två saker behövs uppenbart i samordningsnummersystemet: dels att man gör en riktig omstart och verifierar alla identiteter som finns i systemet, dels att man ser till att det inte går att manipulera och fuska. Man bör införa något slags biometri i systemet så att samma person inte kan ha flera nummer och så att man så långt det är möjligt vet vem som har vilket nummer.

Bemöt då inte det, finansministern, med att det finns undantagsfall och att det finns personer som polisen behöver kontroll över och så vidare! Det är ju nästan 1 miljon sådana här nummer som är utdelade på olika sätt, och alla är inte av det slaget.

Jag sträcker här i dag ut en hand för att vi ska införa biometri i systemet. Vidare ska vi verifiera alla nummer och inte bara de dryga två tredjedelar som finansministern har föreslagit.

Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att påpeka att ungefär hälften av samordningsnumren är ostyrka. Det syns tydligt i registren om ett samordningsnummer är styrkt eller ostyrkt. De ostyrka samordningsnumren är i huvudsak begärda av till exempel polisen som behöver dem för personer som är misstänkta för brott i Sverige.

Niklas Wykman säger att människor vill ha dessa nummer. Då vill jag bara understryka att det är myndigheter som begär ut samordningsnummer och inga andra.

Däremot är det viktigt att vi har kontroll över våra register, vilket jag också påpekar, och därför är det viktigt att vi gör en omstart av samordningsnumren. Detta innebär att alla samordningsnummer automatiskt kommer att avregistreras om det inte är så att man begär att de ska finnas kvar.

Om vi genom att helt avskaffa systemet med samordningsnummer skulle komma till rätta med de problem som vi har i Sverige med människor som arbetar svart, utnyttjar våra välfärdssystem och välfärdstjänster och ägnar sig åt grov organiserad brottslighet skulle jag vara den första att förespråka det. Min bedömning är dock att många av de problem som i dag förknippas med samordningsnummer inte har sitt ursprung i samordningsnumren. Även utan samordningsnummer skulle människor på olika sätt försöka fuska med välfärdssystemen, komma i åtnjutande av välfärdstjänster de inte har rätt till, arbeta svart och ägna sig åt annan kriminell verksamhet.

Vi behöver fokusera på det som är grunden i problemet. Därför behöver vi en bättre samordning mellan brottskämpande myndigheter, och vi behöver se till att polisen och hela rättskedjan har alla de resurser som man behöver.

Jag delar helt Niklas Wykmans uppfattning att det är orimligt att personer har olika identiteter. Identifieringen av dem som har styrkta samordningsnummer behöver också stramas upp. Här har Skatteverket bedrivit ett arbete med andra myndigheter för att skärpa sin kontroll. Man har infört en ny applikation så att det inte ska gå att använda samma identitetshandling till flera olika samordningsnummer. Det är ett arbete som jag gärna ser att våra myndigheter utvecklar för att bedöma vad de anser är det allra mest effektiva sättet att gå vidare.

Anf. 54 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det finns ett uttryck som är att man gör något med en dåres envishet. Det brukar betyda att man hävdar något trots att man är överbevisad om att det är fel sak att göra.

När finansministern envist håller fast vid att samordningsnummer är något som inte är eftersträvansvärt för den enskilde att ha, att det är något som myndigheter utfärdar, kan man säga att hon hävdar det med en dåres envishet. Om det bara var något som myndigheter vill dela ut och som människor inte vill ha, då skulle det inte finnas en marknad för att köpa sådana nummer. Då skulle det inte finnas människor som vill tillskansa sig 10–20 sådana nummer. Det är ju för att dessa nummer används på ett sätt som det kanske inte är tänkt att de ska användas på och åtnjuter en legitimitet som kanske är större än lagstiftarna tänkt sig som de är attraktiva. Om man inte förstår det eller vill ta det till sig är det såklart svårt att möta problemen med tillräcklig kraft.

Numren används alltså på ett annat sätt än det är tänkt, vilket gör att de har ett större värde än det är tänkt. Det i sin tur gör att kriminella och andra som vill utnyttja samhället, eller bara skaffa sig en plats i det svenska samhället som de egentligen inte har rätt till, vill skaffa sig den typen av nummer. Om man inte vill ta det till sig är det såklart svårt att bemöta problemet.

Däremot har finansminister Magdalena Andersson alldeles rätt i att bättre ordning på samordningsnumren inte löser Sveriges problem. Sverige har ju många problem, och Sverige har svåra problem. Vi läser om ungdomar som drabbas av helt orimliga rånbrott. Vi läser om pensionärer som trots att de jobbat hela livet inte får ihop sin ekonomi. Vi har en mycket stor mängd människor som kommit till Sverige som står väldigt långt från arbetsmarknaden. Vi har stora brister i välfärdssystemen. Vi har växande sjukvårdsköer. Vi har den lägsta tillväxten per person i Europeiska unionen. Vi har snart den högsta arbetslösheten i EU trots att vi skulle ha den lägsta. Sverige har massiva problem, och de problemen har vuxit mycket snabbt under åren då Magdalena Andersson varit finansminister.

Alldeles självklart löser man inte detta genom att bara skapa ordning i folkbokföringen eller samordningsnummersystemet. Det är ingen som tror eller hävdar det. Men att man har många problem och svåra problem är inget argument för att inte försöka lösa något av dem. Tvärtom bör man då rulla ut reformpaket på reformpaket och åtgärder på åtgärder, åtstramning på åtstramning och satsning på satsning för att lösa de problem man har.

Det är alldeles självklart, fru talman, att Sveriges problem inte löses genom någon quickfix eller genom att göra en sak. Det är förminsande för regeringen och för Sverige att vi har en finansminister som påstår att oppositionen eller någon annan hävdar att så skulle vara fallet. Det är alldeles självklart att det inte är så.

Sverige står inför ett mycket stort behov av tuffa politiska åtgärder och prioriteringar. Men, fru talman, om man inte har ordning på de mest grundläggande systemen – samordningsnummer, folkbokföring – är det svårt att lösa andra problem. När vi lever i ett land där vi inte längre vet vem som är vem, där man inte kan styrka sin identitet eller där man kan intyga att man har flera identiteter, blir det svårt för välfärden att ha koll. Då blir det svårt att ha koll på bidragssystemen. Då blir det till slut svårt att hyra ut lokaler, driva företag och skapa arbeten, för man vet inte vem som är vem.

Vi såg senast i förrgår rapportering om att 200 000 personer anses vara folkbokförda på ett felaktigt eller kanske till och med kriminellt sätt. Här behöver vi skapa ordning, Magdalena Andersson, inte för att det löser alla problem men för att det är en förutsättning för att lösa många av de problem som Sverige har och som finansministern delvis har orsakat och nu behöver hantera.

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vad gäller samordningsnumren låter det faktiskt som om jag och Niklas Wykman är helt eniga.

Anledningen till att jag så ofta upprepar vad samordningsnummer inte är och att de inte ger dessa rättigheter är just att det tycks finnas en utbredd missuppfattning om vad samordningsnummer är. Därför tar jag alla tillfällen som över huvud taget finns i akt att upplysa så många som möjligt om vad samordningsnummer inte är.

Det jag kanske är mest oroad över är det finns små arbetsgivare som nu har personer med samordningsnummer anställda som tror att det innebär att dessa personer också har rätt att vistas och arbeta i Sverige och som därmed faktiskt begår en illegal handling och riskerar att bli dömda för det. Här tycker jag att det är oerhört viktigt att vi använder alla tillfällen vi har att sprida informationen om samordningsnummer.

Det är därför jag med en dåres envishet upprepar detta gång på gång – inte för att jag inte tror att det finns några missuppfattningar utan för att reda ut alla missuppfattningar. Därför välkomnar jag också denna debatt och de skrivelser som varit om samordningsnumren.

Jag delar också Niklas Wykmans uppfattning att vi behöver ha bättre kontroll i våra register när det gäller både folkbokföringen, där vi också har tillfört register, och samordningsnumren. Det är därför vi föreslår en omstart av hela det systemet. Vi behöver ha ordning och reda i våra register i Sverige.

Problemen med felaktig folkbokföring är ett reellt problem också vad gäller våra välfärdsutbetalningar, för de allra flesta välfärdsutbetalningar från Försäkringskassan är bosättningsbaserade och utgår från folkbokföringen. Det har dock inget med samordningsnumren att göra eftersom man per definition inte är folkbokförd om man har samordningsnummer.

Utbetalningarna från våra välfärdssystem till personer med samordningsnummer rör sig om 50 miljoner kronor. Det är alltså inte där de stora

bedrägerierna mot välfärdssystemen i Sverige sker, utan det är på helt andra vägar.

Prot. 2019/20:75
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Finansminister Magdalena Andersson är varmt välkommen till skatteutskottet och ska också komma dit vid ett annat tillfälle för att prata om folkbokföringen, där vi också har allvarliga problem.

Fru talman! Som jag sa i början välkomnar jag det regeringen nu gör. Man kan alltid, särskilt i opposition, säga att den borde gjort mer och gjort det tidigare och så vidare. Men jag tycker att det är bra, det regeringen nu gör – att den skaffar sig ökad kontroll över samordningsnumren. Jag kan kanske överraska finansministern genom att säga att de åtgärder som regeringen nu gör, om de genomförs på det sätt som regeringen beskriver, långsiktigt kommer att lösa de problem vi har och förhindra att vi hamnar i vår nuvarande situation en gång till.

Det regeringen inte gör i sitt förslag är att hantera alla de problem vi har i dag. Ungefär 300 000 sådana här nummer kommer det att råda stor osäkerhet kring under många år även efter ett genomförande av regeringens förslag.

Det finns också en allvarlig brist, och det är att man inte inför biometri i systemet, det vill säga att man inte säkerställer att en person aldrig på något sätt kan ha mer än en identitet genom irisavtryck, fingeravtryck och andra saker som vi har i våra pass. Det vore inte orimligt att vi i samordningsnumren i så stor utsträckning som möjligt hade lika god information som vi har i våra pass. Detta är inte alltid eller varje gång möjligt för en person som vistas en dag i Sverige och ska betala skatt och så vidare här, absolut inte, men man kan utforma lagstiftningen på ett bra sätt.

Jag räcker därför ut en hand till finansministern. Låt oss göra denna typ av biometrisk information tillgänglig och ta tag inte bara i de flesta samordningsnummer utan också i de 285 000 nummer som inte blir kontrollerade. Det är min uppmaning till finansministern att göra detta.

I övrigt önskar jag trevlig helg.

Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! De kraftfulla åtgärder som regeringen vidtar för att skapa bättre kontroll i våra register över samordningsnummer ser jag inte som slutstation utan tvärtom som ett led i ett arbete med samordningsnumren som kommer att behöva fortsätta. I det finns också en utredning som ser över hela systemet med samordningsnummer.

Att införa biometri är en fråga som vi inte har tittat närmare på. Det skulle behövas en grundlig analys av vad det skulle betyda för våra myndigheter och de behov som våra myndigheter har. Men det är en fråga som jag är beredd att diskutera vidare tillsammans med andra frågor.

Samtidigt är det viktigt att säga att de administrativa resurser som vi lägger på att strama upp samordningssystemet också måste vägas mot vad som är mest effektivt för att bekämpa olika former av brottslighet – i förhållande till att lägga mer pengar på polisen, till exempel. Detta är en avvägning som vi hela tiden behöver göra när vi jobbar med dessa frågor: Var är det mest effektivt att lägga pengarna?

En del av de förslag som Moderaterna har haft i debatten är inte vid en första anblick det uppenbart mest effektiva sättet att använda resurserna

när vi vill uppnå det som jag är säker på att vi har som gemensamt intresse, nämligen att med full kraft bekämpa alla olika former av brottslighet. Trevlig helg!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2019/20:296 om rätten att studera för personer med funktionsvariationer

Anf. 58 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Ilona Szatmari Waldau har frågat mig hur jag avser att säkerställa att studenter med funktionsnedsättning får det stöd de behöver för att kunna studera på högskola och universitet.

Den svenska högskolan ska vara välkomnande för alla som har förutsättningar att klara högskolestudier, oavsett bakgrund, kön eller funktionsnedsättning. Det är därför positivt att allt fler studenter tar del av de stöd som finns att få.

Universitet och högskolor får avsätta 0,3 procent av sina utbildningsanslag för särskilt pedagogiskt stöd, inklusive teckenspråkstolkning, för studenter med funktionsnedsättning. Utöver detta kan lärosätena ansöka hos Stockholms universitet om bidrag för de kostnader som överstiger 0,3 procent av anslaget. Totalt betalades det 2019 ut 90 miljoner kronor för pedagogiskt stöd i form av anteckningsstöd, teckenspråkstolkning, mentorsstöd och handledning. Detta är den högsta summa som har betalats ut hittills för detta ändamål. Vid varje lärosäte finns minst en samordnare som stöder studenter med funktionsnedsättning.

Utöver det pedagogiska stödet kan studenter också få hjälp med anpassad kurslitteratur från Myndigheten för tillgängliga medier. Det finns 27 miljoner kronor per år avsatta för detta ändamål. Dessutom finns det också ett särskilt utbildningsstöd från Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, som lärosätena kan ansöka om. Stödet omfattar knappt 6 miljoner kronor per år och erbjuds studerande med svåra rörelsehinder eller psykiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Myndigheten har tagit upp frågan om utformningen av stödet vid dialog med Utbildningsdepartementet.

Universitets- och högskolerådet, UHR, har enligt sin instruktion i uppdrag att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom högskolan. Därför fick UHR 2018 i uppdrag att sprida goda exempel på åtgärder för att öka tillgängligheten och motverka diskriminering av studenter med funktionsnedsättning.

Jag är väldigt mån om att systemet ska fungera så bra som möjligt för de studenter med funktionsnedsättning som söker stöd. För regeringen är det viktigt att fler personer med olika typer av funktionsnedsättningar söker sig till högre utbildning och att de under sin studietid får det stöd de behöver för att slutföra sina studier. Det handlar både om den enskilde studentens rätt att studera och om vikten av att ta till vara alla människor på arbetsmarknaden. Detta är alltså en viktig fråga för oss, och jag kommer därför att noga följa utvecklingen inom området.

Anf. 59 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Matilda Ernkrans för svaret. Min fråga var: Hur avser statsrådet att säkerställa att studenter med funktionsnedsättning får det stöd de behöver för att kunna studera på högskola och universitet? Det svar jag fått besvarar egentligen inte frågan. Vi får veta vad regeringen vill och vad som görs i dag och att statsrådet nog följer utvecklingen inom området.

Det är naturligtvis bra att regeringen och statsrådet är överens med mig om att det är viktigt att personer med olika typer av funktionsnedsättningar söker sig till högre utbildning och att de under sin studietid ska få det stöd de behöver för att kunna slutföra sina studier. Men hur säkerställer regeringen och statsrådet att alla får det stöd de behöver, vid sidan av uppdraget till UHR? Och vad innebär det egentligen att nog följa utvecklingen inom området?

Vi vet till exempel redan i dag att de medel som Specialpedagogiska skolmyndigheten har till sitt förfogande inte räcker. Myndigheten har tvingats sätta ett tak per timme. Det täcker inte kostnaden, och man beviljar inte heller alla ansökningar.

Vi vet också att det finns brister ute på våra högskolor när det gäller både den fysiska och den psykiska tillgängligheten. De studenter som behöver anpassad litteratur, till exempel personer med synnedsättning, har ibland svårt att få tag på litteraturen och får merkostnader. Lokalerna är inte alltid anpassade efter de behov som studenterna har; det kan till exempel gälla mer avskilda tentamensmöjligheter.

Statsrådet nämner det stöd som högskolorna själva kan använda, 0,3 procent av sitt anslag, och att mer kan sökas via Stockholms universitet. Som statsrådet själv nämnde har trycket på Stockholms universitet ökat, och mer pengar betalas ut.

Även om allt stöd är bra är det fler studenter som blir berättigade till stödet. Antalet ökar kraftigt, så 0,3 procent av anslaget ska nu räcka till väldigt många fler. Statsrådet får upplysa mig om vad taket för Stockholms universitets extrastöd kan vara. Vi ser redan tendenser till att pengarna inte räcker och att studenterna inte får det stöd som de borde ha rätt till.

Den som på grund av sin funktionsnedsättning studerar i långsammare takt kan få studiemedel för detta. Det innebär en större låneskuld än vad en person som studerar i full takt får för samma utbildning. Den som studerar i långsammare takt kan få det extra lånet avskrivet, men eftersom man söker det efteråt finns det ingen garanti för detta. Jag tror att även detta, risken för en högre skuldsättning, kan vara ett hinder för den som vill studera.

Mellan 2008 och 2018 ökade antalet studenter som fick stöd för psykisk funktionsnedsättning från 700 till över 6 000. Det är jättebra att fler och fler studenter får rätt till stöd, men antalet personer med funktionsnedsättning på våra lärosäten har troligtvis inte ökat. De som får stöd i dag är de som tidigare studerade utan stöd och kanske i många fall misslyckades.

Ett avhopp är ett misslyckande för studenten men också för lärosätet och samhället. Troligtvis kostar det också samhället, och inte bara studenten, ganska mycket.

Prot. 2019/20:75

14 februari

Svar på
interpellationer

Jag vill egentligen upprepa min fråga: Hur avser statsrådet att säkerställa att studenter med funktionsnedsättning får det stöd de behöver för att kunna studera på högskola och universitet i framtiden?

Anf. 60 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är mycket väl medveten om de utmaningar som studenter med funktionsnedsättning kan möta i sina studier. Det är viktigt att högskolan är välkomnande för alla som kan klara högskolestudier och att det finns en god tillgänglighet och stödinsatser på lärosätena.

Jag valde att svara på frågan om hur vi säkerställer att detta fungerar genom att ge ett väldigt heltäckande svar om alla de stödinsatser som finns vid våra universitet och högskolor. Detta är något som är mycket bredare än det viktiga stöd som SPSM kan ge.

Men med detta sagt vill jag också säga att Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, ännu inte har inkommit med sitt budgetäskande. Det gör de den 1 mars, och när det är gjort kommer vi naturligtvis att titta på det. Frågan om att ge pengar i budget är lite tidigt väckt just nu, men det betyder inte att det inte är angeläget att tala om alla studenters tillgång till högskolor och universitet.

Jag vill också vara noga med att universitet och högskolor aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan – det ska de göra utöver att de ska se till att de möter studenter med funktionsnedsättningar på ett klokt och bra sätt och att dessa studenter får en bra studietid och klarar av sin utbildning. Samhället behöver helt enkelt ta vara på alla de talanger som finns, som vill och kan ta sig an högre utbildning. Också för att klara de utmaningar vi har när det gäller framtidens kompetensförsörjning behöver vi få bukt med mycket av den snedrekrytering som finns i fråga om högre utbildning.

Jag har gett UKÄ ett uppdrag att utvärdera hur lärosätena jobbar med breddad rekrytering. Det är en analys som jag ser fram emot att ta del av för att få inspiration till nya åtgärder för att se till att vi har högskolor och universitet som är tillgängliga och välkomnande för alla.

Det skulle vara intressant att veta vad riksdagsledamoten Szatmari Waldau och Vänsterpartiet vill göra för att bredda rekryteringen av studenter till högre utbildning.

Anf. 61 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jag är nöjd med det svar jag har fått från statsrådet när det gäller vad vi gör i dag. Där var interpellationssvaret väldigt täckande. Men när det finns brister måste vi också prata om hur vi kan åtgärda dem. Jag tror kanske inte att vi är helt oöverens om vikten av att åtgärda bristerna. Vi är inte heller oöverens om hur viktigt det är att bredda rekryteringen till högre utbildning.

Att bryta snedrekryteringen till högre utbildning är en av Vänsterpartiets hjärtefrågor inom området högre utbildning. Där spelar inte bara funktionsnedsättningar roll. Också etnisk bakgrund, ekonomiska faktorer, klass och kön påverkar om man söker till en högre utbildning eller inte. Detta påverkar vilka möjligheter man har inom akademien och vilka utbildningar man söker. Det påverkar i fråga om man söker vidare till forskarutbildning,

och det påverkar vilka möjligheter man har att verka inom akademien i ett yrke.

Vi behöver arbeta på bred front utanför och inom akademien för att bryta snedrekryteringen och få fler – både personer med funktionsnedsättning och andra – att söka till högre utbildning.

Ska vi specifikt kunna öka antalet studenter med funktionsnedsättning på högskolan krävs det inte bara åtgärder inom högskolan, vilka är nog så viktiga. Det krävs också stora åtgärder inom grundskolan och gymnasieskolan. Vi vet att det är många unga med framför allt neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som kallas för hemmasittare – jag tycker inte att det är ett bra ord. De går inte till skolan eftersom skolan inte klarar av att hantera deras specifika funktionsnedsättning. De väljer att stanna hemma. Det är en otrolig utmaning. Hur ska dessa personer kunna söka till högskolan när de inte går i gymnasiet? De kanske inte ens går i grundskolan.

Detta leder vidare till hur högskoleprovet är utformat för att passa personer med funktionsnedsättning. Det finns vissa utmaningar med högskoleprovet när det gäller hur personer med funktionsnedsättning ska kunna göra det och när de får göra det.

Jag återkommer egentligen till min fråga. Det är, som sagt var, jättebra att det har getts uppdrag till UKÄ och att statsrådet inväntar det svaret. Men vilka tankar har statsrådet i dag om hur man ska kunna uppnå en större rekryteringsbas när det gäller högskolan och hur vi ska kunna se till att alla som befinner sig på högskolan har exakt samma förutsättningar att klara av sina studier?

Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Som jag sa är jag medveten om de utmaningar som studenter med funktionsnedsättning kan ha och möta i sina studier. Jag tycker att det är viktigt att regeringen kan få på plats en hel del nya åtgärder inte minst för att i hela utbildningskedjan stärka möjligheten för människor med funktionsnedsättningar att få del av den kunskap de har rätt till. Det handlar också om möjligheten att ta sig vidare till högre utbildning.

En viktig nyckel och del i detta är bland annat att vi nu i samarbetet i mitten av svensk politik kan gå fram med att förstärka NPF-kunskaperna i våra lärarutbildningar. Detta är något som våra lärarstudenter ska få en mycket större kunskap och kännedom om, för det är något som man har nytta av i varje klassrum.

Jag är också väldigt glad över att vi kan fortsätta att jobba med att se till att vi har högre utbildning i hela landet. Vi kan jobba vidare med distansutbildningar av olika slag.

I svaret på frågan från Ilona Szatmari Waldau ville jag, som sagt, verkligen visa bredden av de insatser som finns för att stötta människor med funktionsnedsättningar så att de kan ta till sig och genomföra sina studier inom högskola och universitet. Det var också ett sätt för mig att visa regeringens och mitt fortsatta engagemang i denna fråga. Det är nämligen väldigt viktigt att vi har högskolor och universitet som är välkommande för alla som kan klara sina högskolestudier, och det oavsett kön, bakgrund eller funktionsnedsättning.

Jag tycker att det uppdrag som har getts till UKÄ om breddad rekrytering är viktigt. Jag tycker också att det arbete som Universitets- och högskolerådet gör är viktigt. De har som uppgift att motverka diskriminering

och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom högskolan. Bland annat fick de i uppdrag att sprida goda exempel på genomförda åtgärder i syfte att minska diskriminering och öka tillgängligheten. De goda exemplen finns samlade i rapporten *En högskola för alla*, som kom i höstas. Där finns ett sextiotal goda exempel. Det handlar om allt från informationsinsatser för studenter till kompetensutveckling av personal. Samlingen innehåller även exempel på hur organisation, rutiner och teknik kan utvecklas för att öka tillgängligheten.

Det vore intressant att höra om ledamoten har hunnit ta del av den rapporten. Jag tycker själv att det finns väldigt mycket som våra högskolor och universitet kan fortsätta att utveckla för att bättre kunna möta studenter med funktionsnedsättningar.

Anf. 63 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jag har tagit del av den rapporten. Vi vet att det finns brister som behöver åtgärdas. Det är dem vi debatterar här i dag. Vi har kanske inte riktigt hittat de åtgärderna. Därför vill jag säga att Vänsterpartiet i en motion har föreslagit att det ska tillsättas en utredning som har ett helhetsperspektiv på frågan om tillgänglighet till universitet och högskolor för personer med funktionsnedsättning. Vi får se hur majoriteten kommer att ställa sig till den motionen när den behandlas i kammaren.

Och i vårt budgetförslag, som tyvärr föll, finns förslag om att lägga 1 000 kronor extra på varje helårsstudent för att öka högskolornas budget. Det hade också ökat möjligheten att göra särskilda insatser för studenter med funktionsnedsättning. Det är precis som i den grundläggande utbildningen: Har man mer resurser för den ordinarie utbildningen är det oftast färre som behöver extra insatser. En satsning på varje student kan då innebära att färre behöver insatser. Det är precis som det är i grund- och gymnasieskolan: Ju mindre pengar man har per elev, desto fler behöver extra insatser. Det är också därför som vi i Vänsterpartiet nu gör en extra satsning på välfärden med mer pengar till kommunerna, så att de inte behöver göra nedskärningar i skolan. Nedskärningar i skolan drabbar alltid dem som har störst problem med att nå målen.

Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Låt mig vara tydlig med att den svenska högskolan ska vara välkomnande och ett möjligt val för alla som har förutsättningar att klara högskolestudier, oavsett bakgrund, kön eller funktionsnedsättning. Det är en viktig utgångspunkt för mig som socialdemokrat och som ansvarigt statsråd. Jag ser därför väldigt positivt på att det är allt fler studenter som tar del av det stöd som finns att få.

Regeringen avsätter årligen särskilda medel för studenter med funktionsnedsättningar för att de ska få stöd i sina studier. Jag är mycket mån om att detta system ska fungera så bra som möjligt för studenter med funktionsnedsättning. Jag tänker ge detta mitt fortsatta engagemang. Det är viktigt att vi tar vara på alla de talanger som finns och som har möjlighet och vilja och som älskar att studera på en högre utbildning. Vi behöver dem i vårt starkare samhälle.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig dels hur regeringens arbetsmiljöstrategi med en nollvision mot dödsolyckor och med förebyggande av arbetsplatsolyckor är förenlig med att arbetsgivaren inte kan påverka antalet vargar i ett område, det vill säga arbetsmiljön, dels vilka åtgärder genom exempelvis lagstiftning eller genom styrning av Arbetsmiljöverket jag avser att vidta för att förbättra det förebyggande arbetet mot arbetsplatsolyckor relaterade till rovdjur för personer som arbetar i skogen.

Regeringens arbetsmiljöstrategi för åren 2016–2020 syftar till att ge arbetsmiljöarbetet en långsiktig inriktning, samtidigt som den innehåller konkreta åtgärder inom tre prioriterade områden. Sammantaget skapar strategin på detta sätt en plattform för det framtida arbetet och politikutvecklingen på området. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att göra en utvärdering av strategin som styrmedel. Resultatet ska utgöra ett underlag för regeringens utformning av en ny arbetsmiljöstrategi.

Arbetsgivaren har ansvar för arbetsmiljön. De grundläggande kraven på arbetsgivarens ansvar för arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet läggs fast i lagstiftningen. I tillägg till lagstiftningen och tillsynen av denna har dock arbetsmarknadens parter viktiga uppgifter för att främja en god arbetsmiljö.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* från 2013 anges att varg och andra stora rovdjur ska ha gynnsam bevarandestatus samtidigt som tamdjurhållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Både människa och rovdjur ska kunna leva i Sverige. Därför är det viktigt att vi gör vad vi kan på alla plan för att det ska fungera så bra som möjligt. Vi måste ha en politik som värnar både människan och djuret.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bedrivas på alla arbetsplatser som en ständigt pågående process, där de centrala aktiviteterna utgörs av att undersöka arbetsmiljön, bedöma risker, vidta åtgärder och sedan följa upp att åtgärderna haft effekt.

Jordbruk, skogsbruk och fiske är olycksdrabbade branscher. Dessa branscher präglas bland annat av att många arbetar ensamma och att många olyckor sker i samband med användning av maskiner. Det förebyggande arbetsmiljöarbetet är viktigt. Den arbetsmiljölagstiftning som behövs finns på plats.

Anf. 66 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Denna interpellation skrev jag efter att vi hade haft ett rundabordssamtal i Vallsta i Hälsingland. Det ligger norr om Dalälven, mitt i Hälsingland. Där har man stora problem nu med bland annat en vargflock på 14 individer som rör sig på ett begränsat område.

Fru talman! I Gävleborg finns 90 av Sveriges inventerade vargar. Det kom faktiskt en siffra i dag om att man har hittat 329 vargar. Inventeringen fortsätter två tre veckor till, så vi vet inte exakt hur många vargar det finns. Men det är i alla fall mer än 329.

Vid detta rundabordssamtal tog företagare upp ett reellt problem, och det är detta som jag har skrivit en interpellation om. På detta möte var bland andra Karl-Erik Olsson med. Han är skogsförvaltare i Galven och har jobbat i skogen hela sitt liv. Han utför ensamarbete i skogen, där det är dålig mobiltelefonäckning. Han har kontaktat Arbetsmiljöverket och frågat hur han ska kunna skydda sig. Det är lite komplicerat när det är en enmansföretagare. Då har man naturligtvis ett arbetsmiljöansvar för sig själv.

På detta möte deltog även andra företagare som har anställda. De har gjort en riskanalys, tagit sitt ansvar som arbetsgivare – precis som statsrådet talar om – och bedömt risken. Men sedan tar det stopp. I denna riskanalys ingår det att det är farligt med ensamarbete när det är så många rovdjur på en begränsad yta. Vad ska man då som arbetsgivare göra? Det är detta som jag har frågat ministern om. Det korta svaret från ministern är då: ”Den arbetsmiljölagstiftning som behövs finns på plats.” Men det hjälper inte den kvinnliga företagaren med anställda då det finns ett reellt hot att en incident med en varg kan inträffa. Det är på allvar. Det är inget upplevt hot, utan det är en riskfylld situation.

I detta läge måste man fundera. I detta sammanhang är det uppenbarligen två lagstiftningar som står mot varandra. Det är den lagstiftning som tillkom efter beslut om rovdjurspropositionen. Vi moderater sa då att vi inte kan ha så mycket varg på en begränsad yta. Vi måste skjuta av antalet individer i Sverige så att det blir 170. Då blir det ett helt annat rovdjurstryck. Men det är även arbetsmiljölagstiftningen, det vill säga: Hur ska jag som företagare kunna ta ansvar för mina anställda?

Jag hade ett långt samtal med en företagare som frågade: Vad ska vi göra? Jag kan inte ens skicka med en jägare som ska stå och vakta min personal, eftersom det inte är säkert att jägaren får skjuta.

Där måste regeringen ändå ta ett ansvar för arbetsmiljön. Och jag skulle uppskatta om ministern kunde rådgöra med landsbygdsministern och ta ett samlat grepp om dessa frågor, som gör att de anställda kan känna trygghet och att arbetsgivaren kan ta sitt arbetsmiljöansvar.

En rektor på en skola i Kilafors löste det genom att förbjuda utflykter. Hon säger att hon inte kan ta ansvar vare sig för barnen för eller medarbetarna. I Kilafors får barnen alltså inte gå på skogsutflykt, eftersom man upplever att risken är så stor.

Hade detta hänt i Nacka hade Niklas Svensson naturligtvis flugit med sin helikopter och kört livesändning om att barnen inte kan gå ut. Men nu händer detta i Kilafors, och det glimrar förbi i lokaltidningen i Hälsingland. Men det blir ingen riksnyhet.

Ministern säger alltså att den arbetsmiljölagstiftning som behövs finns på plats. Men hur ska dessa företagare kunna ta ansvar för sin personal?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag verkligen välkomnar Lars Beckmans engagemang för en nollvision mot dödsolyckor. Det är glädjande att Moderaterna nu verkar förstå att detta är en mycket viktig fråga för Sverige och för vår framtid. Ingen ska behöva dö på sitt arbete.

Men när riksdagen beslutade om en nollvision mot dödsolyckor röstade Moderaterna nej. I varje fråga som rör arbetsmiljö eller arbetsmarknadspolitik röstar Moderaterna konsekvent emot och skär i resurser. Jag tycker därför att det verkligen är glädjande, Lars Beckman, att det nu finns ett så stort och starkt engagemang från din sida i dessa frågor.

En del av arbetet från regeringens sida när det gäller en nollvision mot dödsolyckor är att vi har haft ett samlat statsrådsinitiativ, där bland andra landsbygdsminister Jennie Nilsson, som Lars Beckman nämnde, samlade parterna – både arbetsgivare och fackliga organisationer inom dessa områden – för att diskutera just vad som är de stora problemen inom jord- och skogsbruk, och även inom fisket, när det gäller arbetsmiljön.

Fru talman! Jag kommer själv från Norrbotten och tillhör en familj som har stor vana med skogen – som skogsägare och som jägare – och som gillar att vistas ute i naturen. Det finns alltid risker när man är i skogen, och vi ska självklart ta det på stort allvar.

Samtidigt vill jag, när Lars Beckman lyfter fram dessa frågor, understryka att jag har tagit del av information från Naturvårdsverket. Deras senast dokumenterade fall, då vilda vargar i Sverige skadade en människa, inträffade på 1800-talet. Jag tycker att vi ska detta på stort allvar. Men vi som politiker i denna kammare får inte heller överdriva eller skapa onödig oro. Sedan ska vi givetvis se till att göra allt vi kan för att människa och natur ska kunna funka ihop på ett bra sätt.

Anf. 68 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag kan lugna arbetsmiljöministern med att Moderaterna alltid har tagit dödsolyckor i arbetet på allvar. Den som är intresserad kan gärna gå in på Arbetsmiljöverkets hemsida och titta på utvecklingen gällande dödsolyckor i arbetsmiljö. Dödsolyckorna sjönk ju under alliansåren, men från 2015 ökar de tyvärr. Jag är dock helt övertygad om att även ministern vill ha noll dödsolyckor på jobbet.

Jag ska inte säga att det är oförskämt mot Karl-Erik, och jag förstår att ministern inte är raljant när hon citerar Naturvårdsverket. Men jag skulle kanske önska att ministern åkte till Hälsingland och hade ett rundabordsamtal med Karl-Erik och andra företagare. Sitt ned med den företagare som driver ett gymnasium för hästsport! Jag är ganska säker på att ministern efter det rundabordsamtalet skulle vara lite mer ödmjuk med att hänvisa till 1800-talet.

Jag delar uppfattningen att det inte har hänt någon dödsolycka, men arbetsmiljöarbetet i den här frågan ju handlar om att vi ska förebygga att det händer. Vi har inte haft en situation med 90 vargar på en så här koncentrerad yta sedan 1800-talet. Vi har inte haft en situation med 14 vargar som rör sig på en väldigt liten yta. Företagen signalerar nu i medierna, i rundabordsamtal med politiker och i kontakter med Arbetsmiljöverket att de måste ta ansvar för arbetsmiljön. De vill förebygga en olycka.

Därför beklagar jag att statsrådet säger att den arbetsmiljölagstiftning som behövs finns på plats. Antingen har statsrådet rätt, eller också har statsrådet fel. Har statsrådet rätt måste regeringen naturligtvis föra en dialog med sin myndighet – konstatera att det finns en lagstiftning och se över hur den kan tillämpas på ett sätt som ger företagarna rätt att skydda sina medarbetare. Vad händer exempelvis om man har en skyddsjägare på plats och jägaren skjuter därför att det inträffar en incident där en varg kommer

för nära medarbetarna? Kan statsrådet garantera att den jägaren inte blir åtalad, att vapnet inte tas i beslag eller att det inte händer något annat? Det är det de här frågorna handlar om, och det är viktigt att regeringen tar ett helhetsgrepp här. Jag tycker att statsrådet ska åka och träffa Karl-Erik och andra. Jag tycker att det är viktigt.

Sedan är det speciellt när det gäller en egenföretagare; det har jag respekt för. Det är kanske lättare att skapa en skyddslagstiftning för anställda. Men även de företag som har anställda säger att detta är ett reellt problem och att de måste få skydda sin personal. Jag skulle önska att ministern hade en lite mer offensiv hållning än att raljera och säga att det inte hänt några olyckor sedan 1800-talet samt att den lagstiftning som behövs finns på plats. Jag tror att det krävs mycket mer i denna akuta situation.

En lösning vore naturligtvis att regeringen sa att vi måste minska antalet vargar kraftigt, det vill säga ansluter sig till Moderaternas linje. Under tiden måste vi dock ge företagen förutsättningar att skydda sina medarbetare.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Den fråga Lars Beckman ställde i sin interpellation var bland annat hur vi ska kunna säkerställa en god arbetsmiljö för den som arbetar ensam i skogen. Nu verkar det dra mer åt att vi debatterar vargarna. Som arbetsmarknadsminister anser jag att det är viktigt, även utifrån interpellationens frågeställning, att ta tillbaka debatten till vad det är vi ska diskutera.

Frågan som Lars Beckman ställer, hur vi säkerställer en god arbetsmiljö för dem som arbetar ensamma i skogen, är oerhört viktig. De arbetsplatsolyckor som sker just i skogen är oftast förknippade med trädfällning, och den typen av farliga händelser och incidenter i skogen är väldigt ofta kopplade till maskiner. Arbetsmiljöverket har en viktig roll där. Det handlar till exempel om regelgivning och om inspektioner men också om kommunikationsinsatser.

Det Arbetsmiljöverket lyfter fram när det gäller just ensamarbete i skogen är att det finns särskilda krav på kommunikation med omvärlden. Arbetsledare eller arbetskamrat ska känna till var i skogen personen arbetar, och det gäller såklart även som privatperson – när släktingar är ute på ensamarbete i skogen ska man tänka på att ha en kontakt och veta var den här personen befinner sig.

En person som arbetar med stormfälld skog *får* inte arbeta ensam, utan han eller hon ska ha direktkontakt med arbetskamrater eller andra personer. Ensamarbete är förbjudet vid följande arbetsmoment i skogen: röjning av stormfälld eller brandskadad skog, trädfällning och upparbetning under svåra förhållanden och vid elledning, trädarbeten med motorkedjesåg från arbetsplattform eller genom klättring samt fällning av träd med stark lutning eller stort kronöverhäng.

Det finns ett antal minimikrav för planering av och förberedelse för ensamarbete som Arbetsmiljöverket informerar om och som jag tycker att det är viktigt att vi också lyfter fram.

Som jag var inne på tidigare handlar det om att alltid meddela någon var i skogen man befinner sig – det kan vara en arbetsledare eller en familjemedlem – och att märka ut på en karta var man har sin arbetsplats, liksom färdvägen dit och tillbaka. Man ska också gå igenom rutiner för

koordinater och alarmering i nödsituationer. Lars Beckman lyfte problematiken med mobiltäckningen, och man kan behöva fundera på om det finns andra sätt att ordna kommunikationen – som nödradio eller personlig kontakt.

Man ska alltid ha med sig transportfordon i skogen och se till att vända det åt rätt håll så att man enkelt kan komma in i fordonet och ta sig därifrån om behov uppstår. Man ska dessutom självklart alltid använda rätt och komplett skyddsutrustning, särskilt när man arbetar till exempel med motorsåg.

Den här typen av information, liksom att man undviker att ge sig ut i skogen utan att ha tagit reda på hur man säkerställer sin egen säkerhet och hälsa, är sådant som lägger grunden för en säkerhetskultur för dem som är ute i skogen och arbetar. Det måste vara det allra viktigaste.

När det gäller lagstiftningen vill jag säga helt kort att vi hittills inte har fått några krav eller förväntningar på ny lagstiftning. Jag är givetvis lyhörd för om det finns problem med lagstiftningen och lyssnar väldigt gärna in företagarna och deras organisationer. I de samtal vi hittills har haft med parterna har detta dock inte framkommit som ett viktigt önskemål.

Anf. 70 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Nej, interpellationen handlade om arbetsgivare som inte kan påverka antalet vargar i ett område. Det är det interpellationen handlar om, och det är det jag talar om.

Jag är också född och uppvuxen i Norrbotten, och jag har tillbringat väldigt mycket tid i Överkalix, där min farfar hade skog. Jag är därför om inte väl insatt så i alla fall hyfsat insatt i riskfyllt arbete.

Jag vill återkomma till rundabordsamtalet i Vallsta. Karl-Erik berättade samma sak där som han berättade i Hela Hälsingland. Han berättar om den larmdosa han alltid har med sig när han är ute i skogen, om hur han jobbar helt själv och om hur han ibland är utan mobiltäckning. Han poängterar att han i sitt jobb som egenföretagare inom skogsbruket är särskilt utsatt, och sedan säger han: ”Jag vet inte om det ska till ett tillbud för att myndigheterna ska vakna till liv och inse att detta är ett problem. Jag vill inte att något ska hända, därför måste jag göra allt jag kan för att försöka belysa den här frågan.”

”Allt jag kan för att försöka belysa den här frågan”, säger Karl-Erik. Jag vet att han har kontaktat Arbetsmiljöverket. Andra företagare i Hälsingland som har ett flertal anställda har kontaktat Arbetsmiljöverket. Tyvärr får de inget stöd. Tyvärr upplever de inte att frågan tas på allvar.

Det är möjligt att även Arbetsmiljöverkets medarbetare tänker att det ju inte har hänt någon olycka sedan 1800-talet och att de därför inte behöver bry sig; jag vet inte. Men den situation som vi ser i Sverige nu – den situation som dessa arbetsgivare är med om i Hälsingland – har aldrig inträffat förut. Vi har nämligen inte haft 90 vargar på samma punkt sedan 1800-talet. Vi har inte haft en vargflock med 14 unga hanar som rör sig i det område där medarbetarna finns. Det är en helt ny situation vi ser just nu, och den kräver någon form av lösning. Där hoppas jag att ministern kommer att agera.

I övrigt önskar jag trevlig helg och en glad alla hjärtans dag!

Prot. 2019/20:75
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Lars Beckman visar sitt stora engagemang för arbetsmiljöfrågorna och därigenom också för arbetsmarknadspolitiken.

Arbetsmiljölagstiftningen är på plats. Det vi behöver säkerställa är att vi har en säkerhetskultur och att vi är medvetna om de risker som finns, oavsett vilket arbete vi har och oavsett vilka arbetsmoment som ska genomföras. Detta är naturligtvis särskilt viktigt i skogen, inte minst vid ensamarbete.

Arbetsmiljöverket har i uppdrag att informera, att komma med råd och att kunna kommunicera vad som är viktigt att tänka på.

Mitt besked här i dag är att vi har lagstiftningen på plats. Vi behöver se till att följa de olika råd och rekommendationer som finns.

Människa och djur ska kunna leva tillsammans i harmoni på ett klokt sätt. Det finns utmaningar med våra rovdjur, och vi behöver se till att undvika risker som finns på olika sätt när man är ute i skogen.

Jag vill avslutningsvis tacka Lars Beckman för denna interpellationsdebatt och önska en glad alla hjärtans dag och en trevlig helg till er alla.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Redogörelse

2019/20:PN1 Verksamhetsredogörelse för Partibidragsnämnden 2019

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:69 Barnpornografibrottet och preskription av brott mot barn

2019/20:3489 av Adam Marttinen m.fl. (SD)

2019/20:3490 av Helena Vilhelmsson (C)

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 februari

2019/20:328 Utvecklingsåret

av *Mats Green* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:329 Det nya reseavdraget

av *Eric Palmqvist* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:330 Hög brottsutsatthet bland företagare och deras anställda

av *David Josefsson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:331 Stöd till regionala flygplatser

av *Peter Helander* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:332 Kunskapskravet vad gäller allemansrätten

av *Cassandra Sundin* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:333 Forskningsstöd kring skärmtid och digitala verktyg för förskolebarn

av *Gudrun Brunegård* (KD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:334 Bristande konkurrensneutralitet

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:335 Behovet av nya isbrytare

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:336 Farleds- och lotsavgifter

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:337 Framtiden för Sjöfartsverket

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:338 Villkorat bistånd till fler länder

av *Lars Adaktusson* (KD)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:339 Palestina och terrorlöner

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:340 Valsedelssystemet

av *Fredrik Lindahl* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 februari

2019/20:944 Driftsstödet till de regionala flygplatserna

av *Åsa Coenraads* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:945 Tvåårsomprövning av assistansersättningen

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:946 Stöd till punktskriftsläsande elever

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:947 Beredskapsöversyn för regionala flygplatser

av *Åsa Coenraads* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:948 Regeringens aviserade utredning om tillståndsprocesser för nya gruvor

av *Lars Hjälmered* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:949 Jämställdheten inom trafiksäkerheten

av *Jessica Thunander* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:950 Sveaskog och gröna obligationer

av *Elin Segerlind* (V)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:951 Svenska fjällkors framtid

av *Solveig Zander* (C)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:952 Statens kvarvarande innehav i SAS

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:953 Minskad nattågstrafik

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:954 Postnords upphandling av bilar

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

§ 18 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 13 februari

2019/20:883 Licensiering av SMR-reaktorer

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 12.41.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 38 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 6 Svar på interpellationerna 2019/20:268 och 275 om bärgning av gifttunnor i Bottenhavet.....	3
Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	3
Anf. 2 LARS BECKMAN (M).....	4
Anf. 3 JÖRGEN BERGLUND (M).....	5
Anf. 4 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	6
Anf. 5 LARS BECKMAN (M).....	7
Anf. 6 JÖRGEN BERGLUND (M).....	8
Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	9
Anf. 8 LARS BECKMAN (M).....	10
Anf. 9 JÖRGEN BERGLUND (M).....	10
Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	11
§ 7 Svar på interpellationerna 2019/20:229 och 230 om en översyn av gymnasielagen	12
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	12
Anf. 12 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	13
Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	14
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 15 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	15
Anf. 16 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	16
Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 18 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	18
Anf. 19 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	19
Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:257 om mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet	20
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 22 KATJA NYBERG (SD)	21
Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 24 KATJA NYBERG (SD)	23
Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24

Anf. 26 KATJA NYBERG (SD).....	25
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:262 om karens vid ansökan om medborgarskap.....	26
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 29 LUDVIG ASPLING (SD).....	27
Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
Anf. 31 LUDVIG ASPLING (SD).....	29
Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 33 LUDVIG ASPLING (SD).....	31
Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
§ 10 Svar på interpellation 2019/20:171 om Kronofogdemyndighetens nedläggning av lokala kontor.....	32
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	32
Anf. 36 ULLA ANDERSSON (V).....	33
Anf. 37 LARS BECKMAN (M).....	34
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V).....	36
Anf. 40 LARS BECKMAN (M).....	37
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V).....	38
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	38
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:228 om välfärdsbedrägerier med samordningsnummer.....	39
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
Anf. 45 MIKAEL STRANDMAN (SD).....	40
Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	41
Anf. 47 MIKAEL STRANDMAN (SD).....	41
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	42
Anf. 49 MIKAEL STRANDMAN (SD).....	43
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	43
§ 12 Svar på interpellation 2019/20:255 om problem med samordningsnummer.....	44
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	44
Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M).....	45

Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 54 NIKLAS WYKMAN (M)	47
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M)	49
Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49
§ 13 Svar på interpellation 2019/20:296 om rätten att studera för personer med funktionsvariationer	50
Anf. 58 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	50
Anf. 59 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	51
Anf. 60 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	52
Anf. 61 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	52
Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	53
Anf. 63 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	54
Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	54
§ 14 Svar på interpellation 2019/20:282 om arbetsmiljö i naturområden med rovdjur	55
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	55
Anf. 66 LARS BECKMAN (M).....	55
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	56
Anf. 68 LARS BECKMAN (M).....	57
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	58
Anf. 70 LARS BECKMAN (M).....	59
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	60
§ 15 Bordläggning.....	60
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	60
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	61
§ 18 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	62
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 12.41.....	62